

Colofon

De toolkit EPA voor gemeenten is ontwikkeld door:

Van Kempen Onderzoek en Advies

TMCC Marketing en Communicatie, Santpoort - Zuid

In opdracht van:

Novem, Nederlandse onderneming voor energie en milieu bv

Catharijnesingel 59

Postbus 8242

3503 RE UTRECHT

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
I INLEIDING	4
1.1 EPA BIEDT KANS VOOR ENERGIEBESPARING IN BESTAANDE WONINGBOUW	4
1.2 TOOLKIT ONDERSTEUNT GEMEENTEN	4
1.3 INHOUD TOOLKIT EPA VOOR GEMEENTEN	4
2 BELANG EPA VOOR GEMEENTEN EN MOGELIJKE ROL VOOR GEMEENTEN	5
2.1 WAAROM LOKAAL AANDACHT BESTEDEN AAN HET ENERGIE PRESTATIE ADVIES?	5
2.2 BELANG EPA VOOR GEMEENTEN	5
2.3 WAT ZIJN DE VOORDELEN VAN HET AANHAKEN OP DE LANDELIJKE EPA CAMPAGNE?	6
2.4 BELANG EPA VOOR CONSUMENTEN EN POTENTIËLE EPA ADVISEURS	7
2.5 MOGELIJKE ROLLEN VAN GEMEENTEN BIJ DE INTRODUCTIE VAN EPA	7
2.6 STAND VAN ZAKEN INTRODUCTIE EPA	8
3 STAPPENPLAN VOOR EPA-ACTIES VAN GEMEENTEN	9
3.1 INTRODUCTIE	9
3.2 PRAKTISCHE CHECKLIST VOOR HET OPZETTEN VAN EPA-ACTIES	9
INITIATIEFFASE: STAP 1 AGENDASETTING	10
INITIATIEFFASE: STAP 2 ORGANISATIE	12
VOORBEREIDINGSFASE: STAP 3: BEPALEN AMBITIENIVEAU	13
VOORBEREIDINGSFASE: STAP 4 HET INTEGRALE PLAN	15
3.3 COMMUNICATIESTRATEGIE	18
UITVOERINGSFASE: STAP 5 PRODUCTIEMIDDELEN EN UITVOERING	19
NAZORGFASE: STAP 6 MONITORING EN EVALUATIE	20
4 VERWIJZINGEN VOOR MEER INFORMATIE	21
5 TYPERING EPA DOELGROEPEN	22
5.1 EIGENAAR-BEWONERS	22
5.2 VERHUURDERS VAN WONINGEN	22
6 WAT IS EPA? TOELICHTING REGELING EN RELATIE ENERGIEPREMIE	24
6.1 INLEIDING	24
6.2 ACHTERGROND EPA	24
6.3 KENMERKEN VAN HET ENERGIEPRESTATIEADVIES	25
6.4 KWALITEITSBORING	27
6.5 RELATIE EPA – REGELING ENERGIEPREMIE	27
7 VOORBEELDEN VAN EPA-PROJECTEN IN DE PRAKTIJK.....	28
7.1 GEMEENTE HAARLEM: WIJKGERICHTE AANPAK 'ACTIE WOONGENOT'	28

7.2	GEMEENTE WAGENINGEN: WIJKGERICHTE AANPAK	28
7.3	GEMEENTE TILBURG: CONVENANT VOOR ENERGIEBESPARING MET CORPORATIE	28
8	BIJLAGEN	29
1	ARGUMENTEN BETREKKEN PARTIJEN	29
2	NATUURLIJKE MOMENTEN	31
3	INFORMATIEKANALEN	32
4	VOORBEELDVRAGENLIJST	34
5	VOORBEELDBRIEF HAARLEM	38
6	VOORBEELDARTIKEL EPA	39
7	VOORBEELDARTIKEL ZEIST	40
8	VOORBEELDARTIKEL HILVERSUM	41
9	ENERGIEPREMIES MAATREGELEN AAN DE WONING	42
10	VOORBEELD ADVERTENTIE EPA 1	43
11	VOORBEELD ADVERTENTIE EPA 2	43
12	VOORBEELD EPA BROCHURE	43
13	VOORBEELD ENERGIEPREMIE 2002 BROCHURE	43
14	BESTELFORMULIER MATERIAAL ENERGIE N ED	44
15	WELK ENERGIEBEDRIJF	45
16	VOORBEELDBRIEF AAN BEWONERS AANBOD EPA TOTAALPAKKET	49
17	VOORBEELD PERSBERICHT	50
18	VOORBEELD ARTIKEL OVER EPA	51
19	VOORBEELD EPA LOGO	52
20	VOORBEELDPRESENTATIE GEMEENTE	53

I INLEIDING

I.1 EPA BIEDT KANS VOOR ENERGIEBESPARING IN BESTAANDE WONINGBOUW

EPA (EnergiePrestatieAdvies) is een integraal energiebesparingsadvies voor woningen, toegesneden op de bestaande woningbouw. EPA biedt uw gemeente kansen om energiebesparing in de bestaande woningbouw te realiseren: een omvangrijke sector met een groot besparingspotentieel. EPA kan zodoende bijdragen aan de uitvoering van uw energie- en milieubeleid. Ook voor herstructureringsprojecten is EPA zeer geschikt.

I.2 TOOLKIT ONDERSTEUNT GEMEENTEN

Veel gemeenten hebben al de nodige praktijkervaring opgedaan met EPA. Daar kunt u van profiteren! Daarom heeft Novem de *toolkit EPA voor gemeenten* ontwikkeld. Deze toolkit biedt u handvatten bij het opzetten van EPA-acties in de bestaande woningbouw. Met de informatie uit de toolkit stelt u snel en eenvoudig de juiste mix voor uw eigen situatie samen. U hoeft het wiel dus niet opnieuw uit te vinden.

De toolkit geeft een overzicht van de kansen die EPA gemeenten biedt. Praktische tips en hulpmiddelen maken het makkelijker om gemeentelijke activiteiten uit te voeren gericht op het stimuleren van EPA. De toolkit is zo opgezet dat deze zowel handvatten biedt voor gemeenten die EPA actief 'aan de man willen brengen' als voor gemeenten die zich willen beperken tot voorlichting van burgers. Voor elk wat wils.

Heeft u behoefte aan ondersteuning voor het opzetten van energiebesparingsprojecten in de bestaande woningbouw in de brede zin des woords, die niet specifiek op EPA zijn gericht, dan raden wij u aan de '*Handreiking energiebesparing bestaande woningbouw*' te bestellen (uitgave van Novem, zie bijlagen voor bestelinformatie). Deze Handreiking biedt instrumenten om beleid en ideeën om te zetten in concrete projecten.

I.3 INHOUD TOOLKIT EPA VOOR GEMEENTEN

U treft in deze toolkit de volgende onderdelen:

- Achtergrondinformatie over EPA: hoe werkt de regeling, wat zijn de voorwaarden?
- Voordelen voor gemeenten, beleidsonderwerpen waar EPA op aansluit
- Stappenplan voor een EPA-actie: concrete tips over aanpak, organisatie, strategie en communicatie
- Voorbeeld artikel
- Voorbeeld persbericht
- Voorbeeld brief
- Voorbeelden promotiemateriaal
- Verwijzingen voor meer informatie
- Voorbeelden van EPA-projecten uit de gemeentelijke praktijk
- Presentatie over EPA voor bewoners

Naast de informatie in deze toolkit EPA kunt u veel actuele en extra informatie betreffende EPA vinden op de internetsite www.epadesk.nl.

Wij wensen u veel succes met uw inspanningen om EPA 'aan de man te brengen', en hopen dat u met deze toolkit de benodigde munitie in handen heeft.

2 BELANG EPA VOOR GEMEENTEN EN MOGELIJKE ROL VOOR GEMEENTEN

Welk belang heeft EPA heeft voor gemeenten? En welke rol kunnen gemeenten kunnen spelen bij de introductie van EPA? In dit hoofdstuk leest u hier meer over.

2.1 WAAROM LOKAAL AANDACHT BESTEDEN AAN HET ENERGIE PRESTATIE ADVIES?

Zoals in hoofdstuk 1 reeds is toegelicht, biedt EPA (EnergiePrestatieAdvies) gemeenten kansen om energiebesparing in de bestaande woningbouw te realiseren. Verbetering van de energie-efficiëntie in de bestaande woningvoorraad is een van de belangrijkste uitdagingen voor het gemeentelijk energiebeleid van de komende jaren.

In de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid van VROM (1999) staan de energiebesparingsdoelen voor de bestaande bouw beschreven. In de bestaande woningbouw zal een extra CO₂ emissiereductie moeten worden gerealiseerd van 2 Mton t.o.v. 1995. Om dit doel te halen zal in ruim 60% van de bestaande woningbouw 30% energiebesparing moet worden gerealiseerd. Het EPA en de Energiepremie zijn hiervoor een prima opstap. De grote slag om energiebesparing bij huishoudens van de grond te krijgen kan in deze sector worden gemaakt. EPA is een uitstekend instrument om besparing te realiseren in bestaande woningen. Redenen genoeg om voor gemeenten de voordelen van EPA te benutten en met EPA aan de slag te gaan!

2.2 BELANG EPA VOOR GEMEENTEN

Er is een groot aantal redenen waarom EPA zo belangrijk is voor gemeenten. In deze paragraaf worden de voordelen op een rijtje gezet.

EPA – stedelijke vernieuwing

Ten eerste kan EPA een rol spelen bij stedelijke vernieuwing. Een combinatie van EPA-projecten met buurtbeheerbedrijven en leefbaarheid is aantrekkelijk. Gemeenten kunnen bovendien een financiële bijdrage krijgen uit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing is een samenhangende benadering van de stedelijke problematiek waarin vrijwel alle geldstromen die zijn bestemd voor stedelijke vernieuwing gebundeld zijn. Het stelt gemeenten in staat om maatregelen te nemen die het beste passen bij de lokale problemen, kansen en ambities. Om in aanmerking te komen voor een ISV-bijdrage moeten gemeenten een ontwikkelingsprogramma opstellen waarin de gemeentelijke ambities op het gebied van wonen, werken, milieu, fysieke condities voor economische activiteiten en grootschalig groen zijn geformuleerd. In projecten worden de ambities van het ontwikkelingsprogramma concreet uitgewerkt, aan de hand van concrete doelstellingen op het gebied van kwaliteit van de woonomgeving. EPA kan ingezet worden om de kwaliteit van woningen in achterstandswijken te verhogen.

EPA – afspraken met corporaties

EPA kan daarnaast input geven voor het maken van prestatieafspraken met corporaties. Met prestatieafspraken geven gemeenten en corporaties aan welke gezamenlijke doelen zij nastreven, op welke wijze zij zich daarvoor inzetten en welke middelen zij beschikbaar stellen. De rol van prestatieafspraken is toegenomen sinds gemeenten zijn vrijgesteld van hun toezichttaken op corporaties (wijziging Besluit Sociale Huursector, 1998). Afspraken kunnen worden gemaakt over uiteenlopende thema's waaronder omvang en kwaliteit van de woningvoorraad, betrekken van bewoners bij beheer en beleid, duurzaam bouwen en renoveren, leefbaarheid, wijk- en buurtbeheer, huurbeleidoverleg over strategische voorraadbeheer, verbetering comfort en kwaliteit woningen bestaande voorraad en verbetering verhuurbaarheid.

In het Nationaal Akkoord Wonen 2001 – 2005 dat is afgesloten tussen Aedes VNG en het ministerie van VROM speelt energiebesparing een belangrijke rol. In de bestaande woningvoorraad zal het energieverbruik teruggebracht worden met 15% ten opzichte van 1995. De corporaties hebben daarbij toegezegd binnen vijf jaar tenminste in 30% van de sociale huurwoningen een EPA uit te voeren inclusief de geadviseerde maatregelen die betaalbaar zijn.

Klantgerichtheid van de gemeente

De gemeente kan in de toekomst steeds meer vragen over EPA verwachten. EPA zal de komende tijd steeds hogere bekendheid krijgen. Woningbezitters die een nieuw huis kopen of die verbouwen missen een kans en lopen subsidies mis indien zij geen EPA laten uitvoeren. Een actieve rol bij de introductie van EPA kan bijdragen aan een positieve beeldvorming van de gemeente. Omgekeerd kan een passieve rol leiden tot kritiek: stel dat een woningeigenaar bij de gemeente een vergunning aanvraagt voor een verbouwing, deze verbouwing verwezenlijkt en er vervolgens achter komt dat forse bedragen zijn misgelopen doordat er geen EPA is uitgevoerd. Wat de aanleiding ook is, in alle gevallen kan handig gebruik gemaakt worden van de landelijke aandacht om de EPA actie tot een succes te maken.

Instrument voor energie- en milieubeleid

EPA kan als instrument opgenomen worden in de gemeentelijke energienota, het milieubeleidsplan en het beleid gericht op duurzaam bouwen en renoveren. Uit de evaluatie van proefprojecten gericht op het stimuleren van EPA, blijkt dat de woningen gemiddeld 30% minder gas verbruiken nadat (een deel van) de adviezen zijn uitgevoerd. Ook voor het realiseren van de doelstellingen uit het klimaatconvenant kan EPA worden ingezet.

Stimulans voor lokale economie

EPA stimuleert investeringen in de bestaande woningbouw. Meestal zijn lokale of regionale bedrijven betrokken bij het uitvoeren van EPA's en het implementeren van de adviezen. EPA kan dus een positieve bijdrage leveren aan de lokale economie en werkgelegenheid.

Verbeteren kwaliteit woningen

EPA biedt verschillende aangrijpingspunten voor de concrete invulling van onderdelen van het gemeentelijk volkshuisvestingsbeleid. EPA kan immers leiden tot verbetering verhuurbaarheid, beperking van de leegstand, verlaging van de woonlasten en verhoging van het comfort en de kwaliteit van de woningen in de gemeenten. EPA kan bovendien achterstandsgroepen steunen door de vermindering van de woonlasten.

Duurzaam Bouwen

De afgelopen jaren is op landelijk en lokaal niveau op diverse manieren invulling gegeven aan duurzaam bouwen. Door onder meer de campagne "duurzaam klussen" en "de nationale isolatieweken" is de consument min of meer vertrouwd geraakt met dit onderwerp.

Lokale Agenda 21

De kern van Lokale Agenda 21 is dat verschillende lokale partijen en burgers samenwerken aan een beter milieu. Een EPA - actie biedt vele mogelijkheden voor allerlei verschillende partijen om hun verantwoordelijkheid handen en voeten te geven en vormt hierdoor een uitstekend startpunt voor gezamenlijke acties.

2.3 WAT ZIJN DE VOORDELEN VAN HET AANHAKEN OP DE LANDELIJKE EPA CAMPAGNE?

Gebruik maken van landelijke afspraken

Er zijn op landelijk niveau afspraken gemaakt die een voedingsbodem bieden voor de acties op lokaal niveau. Branche-organisaties van bijvoorbeeld make-lars, installateurs, adviseurs, energiebedrijven en woningcorporaties zijn via hun branche-organisaties betrokken bij de marktintroductie van EPA. De gemeente kan op deze landelijke gemaakte afspraken inspelen door de plaatselijke organisaties en bedrijven uit nodigen deel te nemen aan een EPA-actie. Uiteindelijk moet het resultaat op lokaal niveau worden geboekt.

Uniforme informatie: niet zelf het wiel uitvinden

Alle technische en milieu-informatie is in kaart gebracht en gebundeld bij Milieu Centraal (zie hoofdstuk IV informatie). Dat scheelt veel inspanning en overleg.

Het thema wordt nationaal op de agenda gezet

Consumenten worden op allerlei manieren en op verschillende momenten benaderd met informatie over EPA. Het ministerie van VROM heeft een massamediale campagne ontwikkeld die medio december 2001 van start is gegaan. Door middel van deze campagne wordt de consument zowel via landelijke media, tv en radio als op de winkelvloer benaderd met informatie. Zo raakt de consument bekend met het thema.

Materialen afnemen is goedkoper

In het kader van de campagne is materiaal ontwikkeld dat door alle deelnemers gebruikt kan worden. Het varieert van folders tot digitaal aangeleverde logo's voor eigen verwerking. Dit materiaal kan gemakkelijk worden gecombineerd met specifieke lokale elementen. Dat scheelt in de ontwikkeling en productie van materialen. Iedere gemeente kan naar eigen inzicht een actiepakket samenstellen.

2.4 BELANG EPA VOOR CONSUMENTEN EN POTENTIËLE EPA ADVISEURS

EPA biedt de volgende voordelen voor de klant:

- Inzicht in mogelijke en rendabele energiebesparende maatregelen voor de woning, inclusief een indicatie van de consequenties voor binnenmilieu en wooncomfort.
- Een overzicht van de investeringskosten en de subsidiemogelijkheden.
- Verhoging kwaliteit en comfort, verbetering binnenmilieu van de woning als maatregelen uitgevoerd worden.
- Verlaging woonlasten.
- Verhoging van de waarde van de woning.

Daarnaast biedt EPA voordelen voor de adviseur die EPA uitvoert:

- Kansen om het omzet te vergroten door het uitvoeren van EPA-adviezen en/of de uitvoering van de geadviseerde maatregelen.
- Het versterken van klantenbinding.
- Verbeteren van het imago.

2.5 MOGELIJKE ROLLEN VAN GEMEENTEN BIJ DE INTRODUCTIE VAN EPA

Gemeenten kunnen op verschillende manieren een bijdrage leveren aan de introductie van EPA. Ten eerste kunnen gemeenten een voorlichtende rol spelen. Ten tweede kunnen gemeenten EPA 'aan de man brengen'. In samenwerking met andere organisaties als energiebedrijven, aannemers en installateurs kan EPA aangeboden worden aan woningbezitters.

Doelgroepen voor wie EPA relevant is

Gemeenten kunnen verschillende doelgroepen benaderen over EPA:

- eigenaar-bewoners.
- woningcorporaties
- institutionele beleggers
- kleine particuliere verhuurders
- Verenigingen van Eigenaren

Voor een effectieve benadering is het van belang rekening te houden met de verschillen die tussen deze klantgroepen bestaan. Welke kenmerken zijn van belang en waarom? In de bijlagen wordt een typering gegeven van de doelgroepen woningcorporaties, institutionele beleggers, (kleine) particuliere verhuurders, Vereniging van Eigenaren en eigenaar-bewoners.

Voorlichting over EPA

Doel van voorlichting is dat EPA de gewenste bekendheid krijgt bij de doelgroepen. Daarnaast moet voorlichting er voor zorgen dat vragen aan de gemeente over EPA beantwoord kunnen worden. Het is van wezenlijk belang dat relevante doelgroepen op de hoogte zijn van de mogelijkheden en de geplande activiteiten ten aanzien van EPA. In hoofdstuk 3 worden tips gegeven voor deze voorlichting.

Activeren van marktpartijen

Informeren is meestal niet voldoende om actieve medewerking te verkrijgen. EPA is voor de meeste marktpartijen als installateurs, glaszetters en aannemers geen 'core business'. Het is echter van belang dat EPA een wezenlijk onderdeel gaat uitmaken van de bedrijfsvoering van deze organisaties. Gemeenten kunnen de functie van aanjager en stimulator vervullen om dit resultaat te bewerkstelligen.

De gemeente is de partij om projectmatig met energiebesparing en woningverbetering aan de slag te gaan. EPA kan daar een belangrijke rol in spelen. De doelgroep 'eigenaar/bewoners' gaat immers alleen met energiebesparing aan de slag als de mogelijkheid handzaam wordt aangereikt bij voorkeur op een moment dat men toch wat met de woning wil. De gemeente is daarbij een betrouwbare afzender van informatie en de partij om hiervoor een project te starten. Liefst gekoppeld aan ander beleid zoals wijkverbetering.

De essentie van een dergelijk project is:

- 1) Het ontwikkelen van een EPA-infrastructuur. Deze infrastructuur bestaat uit drie delen:
  - ♦ het zorgen voor een helder en toegankelijk aanbod (door adviseurs en/of bedrijven hierbij te betrekken die EnergiePrestatieAdviezen kunnen leveren)
  - ♦ het regelen van een eenvoudig vervolg op het advies (bijvoorbeeld door partijen te betrekken die aansluitend aan een advies direct een offerte voor het treffen van maatregelen willen uitbrengen)
  - ♦ en het zo mogelijk regelen van extra voordeeltjes (kwantumvoordeel etc.)
- 2) Gerichtte communicatie naar eigenaar/bewoners over de mogelijkheid om goedkoop inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor energiebesparing en comfortverbetering van hun woning, en de voordelen van het treffen van maatregelen op dat moment.

De rollen die de gemeente moet vervullen om EPA als totaalpakket aan te kunnen bieden, zijn het initiëren van het proces, het actief betrekken van partijen, het coördineren, het verzorgen van de communicatie en PR en het meten van het resultaat. Andere partijen zullen in de meeste situaties de EPA's uitvoeren en zorgen voor de uitvoering van maatregelen.

2.6 STAND VAN ZAKEN INTRODUCTIE EPA

De basismethode EPA is op basis van diverse haalbaarheidsexperimenten, ervaringen in de praktijk en in samenwerking met marktpartijen nader aangescherpt en verbeterd.

Aldus is er onder meer voor gezorgd dat de methodiek beter aansluit op de wensen van corporaties, door een aanvullend middel te leveren waarmee corporaties een voorselectie uit het woningbestand kunnen maken.

De wijziging Uitvoeringsregeling energiepremies is in december 2001 gepubliceerd. De belangrijke wijzigingen, welke gelden per 1 januari 2002, staan exact in deze regeling omschreven.

De Uitvoeringsregeling energiepremies is ten aanzien van het EnergiePrestatieAdvies op een aantal punten gewijzigd. Zo zullen EPA's die na 1 juli 2002 zijn uitgebracht alleen nog voor premie in aanmerking komen indien deze zijn uitgevoerd door een EPA-adviseur van een procesgecertificeerd bedrijf. Daarnaast is de koppeling die er was tussen het EPA-advies en het uitvoeren van maatregelen om voor premie in aanmerking te komen los gelaten. EPA's uitgevoerd door een EPA-adviseur van een procesgecertificeerd bedrijf komen in aanmerking voor premie. Tevens is het premiebedrag voor EPA's van procesgecertificeerde bedrijven iets verhoogd.

Voor de exacte wijzigingen en bedragen verwijzen wij u naar de gepubliceerde "wijziging Uitvoeringsregeling energiepremies".

De komende tijd zal een scala van organisaties (energiebedrijven, gemeenten, installateurs, aannemers, makelaars etc.) zich inzetten om EPA te stimuleren. We hopen dat u zich ook aansluit bij de inspanningen om van EPA een succes te maken. In het volgende hoofdstuk treft een stappenplan waarin mogelijke activiteiten voor gemeenten de revue passeren.

3 STAPPENPLAN VOOR EPA-ACTIES VAN GEMEENTEN

3.1 INTRODUCTIE

In dit hoofdstuk wordt een stappenplan beschreven dat gemeenten kunnen gebruiken bij het opzetten van een EPA-actie. De tijd en middelen die benodigd zijn voor het opzetten en uitvoeren van een EPA-actie zijn afhankelijk van met name:

- het huidig beleid van de gemeente, waar de EPA-actie bij kan worden aangesloten;
- het ambitieniveau van de gemeente en daarmee de rol die de gemeente kiest.

Het stappenplan geeft een overzicht van mogelijke activiteiten gericht op de stimulering van EPA. Er is voor gekozen de aanbevelingen uit de praktijk beknopt en puntsgewijs per fase weer te geven. Zodoende heeft u de beschikking over een checklist indien u actief met EPA aan de slag gaat. Mocht u behoefte hebben aan een integraal model voor het opzetten van energiebesparingsprojecten met een uitgebreide toelichting, dan verwijzen wij u naar de "Handreiking energiebesparing bestaande woningbouw" van Novem (zie bijlagen voor bestelinformatie).

Het stimuleren van EPA zou geen eenmalig project moeten zijn, maar zou bij voorkeur onderdeel moeten zijn / worden van het beleid van de gemeente. Aangezien de rijksoverheid de energiepremieregeling en EPA naar verwachting in ieder geval tot 2010 zal ondersteunen, is beleidsontwikkeling op dit punt voor gemeenten aantrekkelijk.

3.2 PRAKTISCHE CHECKLIST VOOR HET OPZETTEN VAN EPA-ACTIES

Het voorbereiden en uitvoeren van een gemeentelijke EPA-actie heeft de meeste kans op succes als een projectmatige aanpak wordt gevolgd. In grote lijnen geldt dat elk project de volgende fasen doorloopt:

- initiatiefase
- voorbereidingsfase
- uitvoeringsfase
- nazorgfase

Indien u de checklist doorloopt, komen de belangrijkste zaken die een rol spelen bij een EPA-actie aan bod. Op verschillende plekken zult u daarbij worden doorverwezen naar voorbeelden die in de bijlage zijn opgenomen. Met deze checklist kunt u uw proces zo organiseren, dat u ook andere partijen aan uw actie weet te binden. In dit hoofdstuk worden de volgende stappen behandeld:

Initiatiefase	Stap 1	EPA op de gemeentelijke agenda zetten
	Stap 2	Krachten bundelen in de organisatie
Vorbereidingsfase	Stap 3	Bepalen ambitieniveau
	Stap 4	Een integraalplan opstellen
	Stap 5	Produceren van middelen en uitvoeren van de actie
Nazorgfase	Stap 6	Monitoring en evaluatie van de actie

Het inzetten van EPA als instrument om energiebesparing te realiseren is in ieder geval interessant als:

- Er (deel)wijkgerichte projecten starten op herstructurering/ woningverbetering/ verbetering leefbaarheid van de wijk etc. / projecten in het kader van ISV.
- Denk dan overigens ook aan de mogelijkheid van inzet OEI (zie handreiking)

Daarnaast is EPA interessant voor particuliere woningeigenaren bij verkoop en koop van een huis of bij verbouw. De rol van de gemeente is in dat geval die van informatieverstrekker.

INITIATIEFFASE: STAP I AGENDASETTING

Doel:

Het doel van deze fase is te bepalen of EPA een zinvol instrument is voor de gemeente, of de gemeente met energiebesparing richting eigenaar/bewoners aan de slag wil, in welk kader en wanneer ?

Checklist mogelijke activiteiten:

- ↪ Inventariseer welke interne afdelingen een rol spelen in de bestaande woningbouw en welke beleids terreinen het betreft.
- ↪ Inventariseer het huidige beleid gericht op bestaande woningbouw en op energiebesparing waarbij eventueel kan worden aangesloten.
Vaak heeft de gemeente al beleid waar een EPA-actie bij kan worden aangesloten. Wellicht is EPA een heel goede manier om bepaalde aspecten van dit beleid beter te kunnen realiseren. Voorbeelden zie kader.
Zo ja, dan is aansluiting zoeken een goed idee (zie ook de volgende activiteiten)
Zo nee, beoordeel dan of het noodzakelijk en/of wenselijk is om eerst beleid te ontwikkelen of dat een afzonderlijke EPA-actie kan worden opgestart. In beide gevallen zal een deel van onderstaande stappen nodig zijn.
- ↪ Toets of betreffende beleidsafdelingen van de gemeente EPA als instrument en of de gemeente daar een rol in kan spelen zien zitten.
- ↪ Inventariseer globaal het mogelijk potentieel voor EPA ter onderbouwing van het belang. Breng hiervoor de huidige situatie globaal in beeld : zijn er oudere wijken in de gemeente waar woningverbetering speelt en / of waar energiebesparing en een EPA relevant is / welk aandeel vormen de losse particulieren die verhuizen / verbouwen die de gemeente eventueel kan bereiken etc.. Door deze actie ontstaat een beeld van het deel van de doelgroep dat mogelijk interesse heeft in EPA. Deze actie kan bij het bepalen van de doelen van een specifieke actie nog nauwkeuriger worden uitgevoerd.

- ↪ Geef aan op welke woningen en doelgroepen het EPA project zich moet gaan richten. Doe dit door een globale inventarisatie te maken naar aard, samenstelling, en bouwjaar van de bestaande woningvoorraad (koopwoningen, sociale- of particuliere huurwoningen). Deze grove inventarisatie kan voor een belangrijk deel plaatsvinden op basis van het bouwjaar van de woningen. Immers, hoe ouder de woning, hoe groter de kans dat energiebesparende maatregelen en EPA zinvol zijn. Daarnaast is het ook belangrijk om een analyse van de doelgroep te maken. Bijvoorbeeld gezinssamenstelling, oudere of jongere huishoudens etc.
  - ⇓ Kijk voordat er geïnventariseerd wordt of de informatie al niet eerder is verzameld naar aanleiding van acties binnen de gemeente. Bijvoorbeeld naar aanleiding van projecten in het kader van duurzaam bouwen en/of klussen, milieuacties, preventie en veiligheid, etcetera.
  - ⇓ De informatie is binnen de gemeente voorhanden bij afdelingen als Bouw en Woningtoezicht, Volkshuisvesting, Economische zaken, Sociale zaken en Welzijn.
- ↪ Inventariseer de organisaties (woningcorporaties, makelaars etc.) die binnen uw gemeente een rol spelen op het terrein van bestaande woningbouw.
- ↪ Op basis van het voorgaande kunt u beslissen of het voor uw gemeente interessant is om een EPA actie te starten richting bestaande woningbouw. Uw keuze kunt u specificeren naar:
  - ⇓ Gerichtheid van de actie: wijk, gemeentelijk of regionaal.
  - ⇓ Samenwerking met andere organisaties; is deze gewenst, noodzakelijk of overbodig (dit laatste komt overigens niet vaak voor).
  - ⇓ De wijze waarop EPA binnen de gemeente zal worden geïntroduceerd; totaal aanpak of uitsluitend communicatief.
- ↪ Geef argumenten om het Energie Prestatie Advies hoog op de agenda te zetten en om het prioriteit te geven. Doe dit door zo veel mogelijk raakvlakken te vinden met deze beleidsterreinen en – instrumenten:
  - ⇓ In hoofdstuk twee worden diverse beleidsterreinen beschreven waarvoor EPA als instrument kan worden ingezet (energie- en milieubeleid, economisch beleid, volkshuisvestingsbeleid, sociaalbeleid etcetera).
  - ⇓ Stel vast wat voor uw gemeente beleidsmatig een hoge prioriteit heeft en sluit met argumenten en onderbouwingen aan bij deze beleidsterreinen.
- ↪ Indien u bestuurlijk draagvlak wilt verwerven, zult u de wethouder moeten interesseren en het onderwerp op agenda krijgen op een vergadering van het College van B en W.
- ↪ Bestuurlijk draagvlak is niet noodzakelijk indien er geen extra budget hoeft te worden vrijgemaakt. Als de activiteiten en voorlichting over EPA in de begroting passen, kunnen de betrokken gemeenteambtenaren in feite 'gewoon aan de slag'. In sommige situaties heeft dit de voorkeur boven het eerst verwerven van draagvlak; bijvoorbeeld als dit een proces van een lange adem is terwijl het wenselijk is om snel actie te ondernemen, of als de kans van slagen laag wordt ingeschat.

Resultaat stap 1:

Helderheid over kansrijkheid van EPA actie/ evt. gekoppeld aan ander beleid.

Inzicht in benodigde voorbereidingstijd.

Principekeuze of de gemeente iets met EPA gaat doen.

Samenwerking met welke partijen

Particuliere eigenaren interesseren voor energiebesparing lukt alleen als het op allerlei manieren aantrekkelijk wordt gemaakt. Ten eerste moet EPA op het juiste moment worden aangeboden, moet het heel gemakkelijk zijn om een adviseur te vinden en nog eenvoudiger om maatregelen te treffen. Voor de gemeente is samenwerking met andere partijen dus een noodzaak. Voordat u met communicatie start is het belangrijk om te weten dat er EPA-adviseurs in de gemeente zijn en wie dat zijn (zie de website: www.epadesk.nl). Tevens is het van belang om te weten wie maatregelen kunnen treffen en of deze bereid zijn om mee te doen aan een financieringsregeling. Misschien kunt u zelfs regelen dat er afspraken gemaakt worden tussen de aanbieders van een EPA en de uitvoerders van maatregelen, zodat deze laatste direct een offerte sturen na het advies.

Kortom, u benadert die partijen die een belangrijke rol hebben in de feitelijke uitvoering. Het aardige is dat deze partijen er ook belang bij hebben.

Als u een wijkgericht project start, benader dan zeker de woningcorporatie. Een actie die zich zowel richt op de particuliere eigenaren als op de sociale verhuur draagt bij aan de sociale structuur in een wijk. Daarnaast is de mogelijke afzet van EPA's groter, waardoor deelname aantrekkelijker wordt voor aanbieders van EPA, installateurs en aannemers.

INITIATIEFFASE: STAP 2 ORGANISATIE

Doel:

Doel van deze stap is het opzetten van een interne projectorganisatie, die vervolgens in ieder geval de opzet van het project kan gaan trekken.

Eventueel kunt u in deze stap ook een start gaan maken met het opzetten van de samenwerking met derden. Samenwerking is van essentieel belang voor het ontwikkelen van een infrastructuur voor EPA (toegankelijke informatie voor de doelgroepen, voldoende aanbod van EPA-adviseurs, ondersteuning bij het uitbesteden van het werk en het verzorgen van subsidieaanvragen). De doelgroepen dienen op de juiste momenten met EPA te worden geconfronteerd, het aanvragen van een EPA moet laagdrempelig zijn, en het moet makkelijk en voordelig zijn om maatregelen te laten uitvoeren. Breng de partijen die een rol kunnen spelen in kaart en kijk welke bijdrage ze kunnen leveren. Hieronder wordt puntsgewijs beschreven welke stappen genomen kunnen worden.

Checklist mogelijke activiteiten:

- Wijs een projectcoördinator aan en richt intern een projectteam op, al dan niet binnen één of meerdere diensten/ afdelingen. Voorzie zonodig in een lijntje naar de politiek.
- De coördinator stuur het gehele project. Een projectcoördinator is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het opstellen, bijstellen en bewaken van het plan, de planning, de voortgang, afspraken over taak en rol verdeling van deelnemers, financiën en financiële afspraken.
- Claim tijd, geld en hardware (ruimte, computers, gemeentelijke bladen, intranet etc.) om de voorbereiding (stap 2 en 3) te organiseren. Het betrekken van marktpartijen bij het project kost tijd, geld en inzet. De budgettering van de uitvoering van het plan, wordt overigens in stap 3 voorbereid.
- Stel het EPA projectteam voor aan politiek en collega's; zet het team op de gemeentelijke kaart!

Resultaat:

Formeer een projectteam EPA dat tijd heeft om plan de campagne te maken en externen te benaderen etc.

VOORBEREIDINGSFASE:

STAP 3: BEPALEN AMBITIENIVEAU

Doel:

Bepalen ambitieniveau en keuze rol en inzet gemeente

Afhankelijk van het ambitieniveau van de gemeente op het gebied van energiebesparing bij de bestaande woningbouw zal deze kiezen voor een bepaalde rol en een bepaalde aanpak. Eventueel kan het zinvol zijn om in dit stadium te toetsen of er voldoende potentiële externe partijen zijn om een hoog ambitieniveau (op korte termijn) waar te maken. Wellicht moet eerst nog aandacht worden besteed aan het enthousiasmeren van externe partijen.

Checklist mogelijke activiteiten:

- ↪ Beschrijf globaal de mogelijke ambitieniveaus van het beleid en/ of het specifieke EPA-project. U kunt het ambitieniveau ook nog differentiëren naar delen van de gemeente of naar doelgroep.
  - ↪ Beschrijf globaal de consequenties van de mogelijke ambitieniveaus voor de aanpak (de rol van gemeenten en de rol van externe partijen), de benodigde tijd voor uitvoering en de benodigde middelen. U kunt hierbij gebruik maken van de beschrijving over de mogelijke rollen van EPA in hoofdstuk 2.
  - ↪ Voor het opzetten van een EPA-project is de aanwezigheid van een EPA-infrastructuur noodzakelijk. Er moeten bijvoorbeeld voldoende adviseurs zijn die een EPA kunnen uitbrengen. Daarnaast is de betrokkenheid van andere partijen zeer gewenst. Beoordeel in deze stap welke externe partijen een rol zouden kunnen/ moeten spelen om een EPA-traject succesvol te maken. In deze stap is het van belang om in ieder geval een eerste contact te leggen met deze partijen om te toetsen of een bepaald ambitieniveau haalbaar is en om een inschatting te kunnen maken van de benodigde hoeveelheid tijd voor het realiseren van een actie.
- ↪ Een doorslaggevend criterium voor mogelijke samenwerking met verschillende partijen is de doelstelling van het project en de doelgroepselectie. Immers een actie gericht op een wijk, waar naast particuliere eigenaar-bewoners ook huurders van een woningbouwcorporatie wonen, is zonder medewerking van de betreffende organisatie moeilijk tot een succes te maken. Indien het project bijvoorbeeld als doel heeft om burgers voor te lichten op natuurlijke momenten, dan is samenwerking met makelaars, installateurs en aannemers onontbeerlijk.
  - ↪ Inventariseer ter voorbereiding op deze samenwerking de potentiële externe partners voor het EPA project. Voorbeelden zijn:
    - ⇓ EPA adviseurs
    - ⇓ installateurs,
    - ⇓ aannemers,
    - ⇓ na-isolatiebedrijven,
    - ⇓ glaszetters,
    - ⇓ doe-het-zelfwinkels /bouwmarkten
    - ⇓ makelaars,
    - ⇓ banken
    - ⇓ financieel adviseurs
    - ⇓ woningbouwcorporaties,
    - ⇓ particuliere verhuurders,
    - ⇓ huurdersverenigingen,
    - ⇓ verenigingen van eigenaren
    - ⇓ energiebedrijven,
    - ⇓ natuur en milieuorganisaties,
    - ⇓ wijkorganisaties, buurtwerk,
    - ⇓ ecoteams,
    - ⇓ media
  - ↪ Kijk naar de vaste contacten die de verschillende beleidssectoren al hebben met deze partijen. Het zijn mogelijk uitstekende ingangen voor benadering.

- ↪ Beschrijf de rollen en de belangen van de partijen ten aanzien van het EPA-project. Hierbij kan bijvoorbeeld een onderscheid worden gemaakt in:
  - ⇓ contactmomenten met de doelgroep:
    - ς inschrijving
    - ς verkoop/koop
    - ς oriëntatie
    - ς aanvraag vergunning
    - ς nieuwe aansluiting bij het energiebedrijf
    - ς energienota
  - ⇓ informatie- en communicatiekanalen naar de doelgroep:
    - ς baliecontact
    - ς verkoopgesprekken (makelaars, aannemers, installateurs)
    - ς huis aan huisblad
    - ς showroom
    - ς nieuwsbrief
    - ς folder
  - ⇓ direct (commercieel of beleidsmatig) belang bij het project
  - ⇓ specifieke kennis (onderhoud, uitvoerder, adviseur)
- ↪ Geef tevens aan of de potentiële partners in het project als betrouwbaar, onafhankelijk en deskundig worden gezien door de doelgroep.
- ↪ Beleg een brainstormsessie met partijen, waarvan u verwacht dat ze bij het proces betrokken zullen blijven.
- ↪ Selecteer partijen op het mogelijk belang dat zij aan participatie kunnen hebben en spreek ze daarop ook aan.
- ↪ Zet op rijtje wat argumenten kunnen zijn om deel te nemen aan het project. (zie bijlage I argumenten)
- ↪ Bereid conclusies voor ten aanzien van:
  - ⇓ Doelstelling
  - ⇓ Doelgroepen
  - ⇓ Centraal thema en invalshoek
- ↪ Breidt het projectteam uit met sleutelfiguren uit deze groep. Stimuleer hen om bij hun 'achterban' een mandaat te regelen, zodat u ook echt aan de slag kunt. Maak heldere afspraken over communicatie binnen de groep.
- ↪ Leg de basisafspraken vast in een samenwerkingsovereenkomst en zoek de publiciteit. Dit verhoogt het commitment voor het project

Resultaat:

Het resultaat van stap 3 is een principekeuze voor een ambitieniveau en daarmee een keuze voor een aanpak en rol van de gemeente, namelijk alleen communicatie of inzet van EPA als totaalpakket. Eventueel gefaseerd en in combinatie.

Dit kan betekenen dat in het eerste jaar gekozen wordt voor communicatie aanpak / tweede jaar totaalpakket aansluiten bij een wijkgericht project.

Praktisch betekent dit:

- ↪ bureauwerk
- ↪ voorbereiden notitie
- ↪ eventueel inbrengen in de raad indien noodzakelijk i.v.m. budget/ uitstraling etc.

Doelstellingen voor een lokale actie

U kunt uw doelen op verschillende manieren definiëren. Een mogelijkheid is:

Respons / aantal EPA's

Het doel bij een wijkgerichte actie is bijv. dat:

50 % van de particuliere woningeigenaren in de wijk een EPA aanvraagt en dat voor 50 % van de huurwoningen een EPA wordt aangevraagd.

Dit betekent een respons van ongeveer 70 % op de communicatie-actie (om meer informatie etc.) richting de eigenaar/bewoners.

Vervolgactie / het treffen van energiebesparingsmaatregelen/ energiebesparing

Een tweede doel is bijvoorbeeld dat:

gemiddeld bij de met EPA bereikte doelgroep een energiebesparing van 30% wordt gerealiseerd en/of

100% van de eigenaar/bewoners subsidie aanvraagt voor het advies en voor een aantal maatregelen;

80 % van de eigenaar/bewoners, indien relevant, de volgende maatregelen zoals bijv. een HR 107 ketel, HR++glas en spouwmuurisolatie laat uitvoeren.

Als goede indicatie voor de te realiseren energiebesparing kan gekeken worden naar de maatregelen die de eigenaar/bewoner neemt dan wel van plan is te nemen en de nieuwe Energie Index (maat voor de energiekwaliteit van de woning).

VOORBEREIDINGSFASE: STAP 4

HET INTEGRALE PLAN

Doel :

komen tot een projectmatige aanpak EPA / dan wel het ontwikkelen van beleid

- ⊖ Een goede voorbereiding is het halve werk. Waak er voor te snel in de uitvoeringfase te stappen; maak eerst een duidelijke en heldere planning. Het plan moet antwoord geven op de volgende vragen:
  - ⇓ Welke doelgroepen hebben prioriteit?
  - ⇓ Welke doelstellingen heeft de EPA-actie?
  - ⇓ Welke strategie wordt gevolgd; wat is de rol van de gemeente, wat is de rol van andere partijen / welke elementen worden opgenomen in de aanpak (zie ook kader communicatie/versus totaalpakket)
  - ⇓ Wat is de benodigde tijd en budget ?
  - ⇓ Wat is de communicatiestrategie?
  - ⇓ Welke boodschap wordt gebruikt?
  - ⇓ Welke middelen worden ingezet?
  - ⇓ Welke activiteiten moeten worden uitgevoerd?
  - ⇓ Hoe wordt het project georganiseerd, wie is waarvoor verantwoordelijk wat is de taakverdeling?
  - ⇓ Welke mijlpalen en toetsmomenten kunnen geïdentificeerd worden en wie controleert of deze mijlpalen en toetsmomenten gehaald worden?

Stel vervolgens in samenwerking het EPA-actieplan op met daarin de volgende elementen

Welke doelgroepen hebben prioriteit

- ⊖ Maak een definitieve selectie van de doelgroep. Bij de keuze van de doelgroep gaat het om de selectie van een groep woningen met een gemeenschappelijke noemer. De succeskans neemt evenredig toe met de mate waarin u specifiek kunt zijn over uw doelgroep. Liever alle particuliere eigenaar bewoners in wijk x dan alle inwoners van de gemeente. Houd hierbij rekening met:
  - ⇓ De samenstelling van het woningbestand in combinatie met energieverbruik en bevolkingssamenstelling (bouwjaar, woningtype en -grootte, eigendomssituatie, energieverbruik, populaire woningen/wijken of niet).

Beleidsdoelen die de gemeente kan hanteren

De gemeente wil in de bestaande bouw aandacht besteden aan energiebesparing, met name door het verbeteren van de gebouwschil. We maken daarbij onderscheid naar woningbouw en andere gebouwen zoals bijvoorbeeld kantoren, scholen etc.

Uit de inventarisatie blijkt dat met name in een tweetal wijken die gebouwd zijn voor 1980 de energiekwaliteit van de woningen beperkt is (veelal nog enkel glas of voorzetramen, geen of onvolledige isolatie, verouderde ketels).

Beleidsdoelen gericht op deze wijken: In 2005 heeft 50% van de woningeigenaren in de betreffende wijk een EPA uitgevoerd en vervolgens energiebesparende maatregelen genomen, die leiden tot een energiebesparing van gemiddeld 25 % (500m³ gas).

Hoe u kunt aansluiten bij natuurlijke momenten? Voor de communicatie over EPA en energie besparende maatregelen is het zaak aan te sluiten op momenten waarop mensen toegankelijk zijn voor deze boodschap. Het verstrekken van informatie of zenden van boodschappen kan het beste plaatsvinden op natuurlijke momenten in het proces van het betrekken en bewonen van een woning. Er zijn drie fasen te onderscheiden:

- ⊗ **Oriëntatie:** De koper en / of huurder oriënteert zich
- ⊗ **Overdracht:** De koper en / of huurder koopt / huurt de woning en betreft deze.
- ⊗ **Onderhoud van de woning:** De koper en / of huurder bewoont en onderhoudt de woning. (Zie bijlagen 2 voor een overzicht van natuurlijke momenten en communicatiekanalen.)

Bij de initiatieffase heeft u al geïnventariseerd welke raakvlakken het EPA project heeft met het bestaand beleid. Stem uw doelgroepkeuze hier op af.

Doelstellingen

- ⊣ Leidt ze af van beleid en lokale situatie. Formuleer ze kort, simpel en meetbaar. Liever een specifieke doelstelling gericht op het aantal gestelde vragen of ingeleverde bonnetjes dan een vage doelstelling gericht op het veranderen van de attitude ten aanzien van energiebesparing (zie het voorbeeld in het kader en stap 6 monitoring en evaluatie).
- ⊣ De doelstelling moet voor de betrokken partijen acceptabel, haalbaar en realiseerbaar zijn. Het moet voor een ieder duidelijk zijn, wie aan welke activiteit moet bijdragen, wanneer dat moet gebeuren en welke inspanning daarvoor moet worden geleverd.
- ⊣ Het formuleren van de doelstellingen kan op de volgende elementen gericht zijn:
  - ⇓ Het resultaat van de actie: aantal uitgevoerde EPA's, uitgevoerde maatregelen, gerealiseerde energiebesparing, reductie CO₂-uitstoot.
  - ⇓ De response op de actie: aantal informatie aanvragen, aantal bedrijven dat zich bij de actie heeft aangesloten.
  - ⇓ Het bereik van de actie: aantal burgers dat met de actie is geconfronteerd, aantal woningen dat is bereikt, etcera.

Effectieve communicatiestrategieën

Totaalaanpak

In de praktijk blijkt dat informatie uitsluitend via plaatselijke media, radio etc. maar beperkt werkt.

Alleen een persoonlijke benadering levert resultaat. In experimenten in bijvoorbeeld de gemeente Wageningen en de gemeente Haarlem hebben alle inwoners van een specifieke wijk een brief met informatiepakket van de gemeente gehad. In de gemeente Wageningen heeft vervolgens nog persoonlijk contact plaatsgevonden. Het effect was dat bijna 30% van de benaderde eigenaren een advies heeft gevraagd en maatregelen heeft uitgevoerd. Naast deze gerichte communicatie, is er in de wijk ook meer algemeen gecommuniceerd rond duurzaamheid in je eigen huis. Overigens waren beide projecten breder gericht dan EPA er was ook aandacht voor gedrag, vervoer, afval etc..

Communicatie gericht op individuele particuliere bewoners die verhuizen, verbouwen etc.

De gemeente Arnhem heeft een financieringsregeling ingezet in het kader van het experiment met EPA. Deze financieringsregeling is gekoppeld aan de gemeentegarantie. Met deze regeling biedt de gemeente particulieren de mogelijkheid om een lening af te sluiten met een looptijd van 15 jaar, met een rentevaste periode van 15 jaar en met een rente overeenkomstig de gangbare hypotheekrente.

Bepalen van de strategie

Afhankelijk van het ambitieniveau en de doelen van de gemeente en de andere partijen zal een strategie moeten worden bepaald. Er is al gekozen voor de communicatieve aanpak, de totaalaanpak of een variant hierop.

Het is nu van belang om te bepalen hoe u de doelen gaat realiseren, of u al de elementen uit bijv. de totaalaanpak gaat uitwerken en zo ja hoe ?

Het komen tot afspraken met marktpartijen

- Bij de start van een EPA-project is het van belang om inzicht te hebben in het lokale aanbod van EPA's tijdens de duur van het project. Zijn er voldoende partijen die EPA-adviezen geven, zijn deze bereikbaar, hebben deze echt tijd om adviezen te geven of is er ander werk dat voorrang heeft. Als het aanbod naar verwachting onvoldoende is, kunt u partijen stimuleren om EPA-adviseur te worden. Het belang voor EPA-adviseurs wordt groter als de gemeente gedurende langere tijd EPA ondersteunt. Vanaf 1-7-2002 is er een kwaliteitsborgingsstelsel voor EPA-adviseurs.
- Inventariseer welke partijen de feitelijke maatregelen kunnen treffen. Zo mogelijk kunt u marktpartijen stimuleren om bij het advies gelijk een offerte voor uitvoering van maatregelen te verstrekken. Dit betekent wel dat een aantal marktpartijen bereid moet zijn tot samenwerking. Uit experimenten blijkt dat het belang van samenwerking wel gezien wordt door de partijen (bijv. installateurs, aannemers, glaszetters of na-isolatie-bedrijven).
- Bepaal de mogelijkheid van korting op de uit te voeren maatregelen, indien de verwachting is dat een groot aantal woningeigenaren energiebesparingsmaatregelen zal treffen.
- Het beperken van drempels voor aanvraag EPA, uitvoeren maatregelen, aanvragen subsidie
- Bepaal hoe u zorgdraagt voor zo laag mogelijke drempels voor eigenaars/bewoners voor het realiseren van energiebesparing (zie ook communicatiestrategie).
- Bepaal of het mogelijk / wenselijk is om één loket te organiseren voor vragen over EPA's en energiebesparing. Het is ook mogelijk om zelfs één loket te organiseren waar de doelgroep zowel terecht kan voor informatie, een aanvraag voor een EPA kan doen, een offerte kan aanvragen etc. (zie ook het kader)

- Bespreek het EPA-plan in ieder geval ook met het regionaal energiebedrijf. Het doel van een dergelijk overleg is informeren maar wellicht ook het komen tot afspraken over het afhandelen van subsidieaanvragen en het omgaan met vragen

Bepaal of het nodig en wenselijk is om een financieringsregeling in te stellen

- Ondanks de subsidie op de maatregelen is het treffen van de maatregelen vaak toch nog een behoorlijke investering voor eigenaar/bewoners. Gemeenten hebben vaak een financieringsregeling voor woningverbeteringstrajecten, gekoppeld aan de gemeentegarantie. Check of de gemeente een financieringsregeling heeft, toets of deze bruikbaar en aantrekkelijk is in het kader van energiebesparing. Neem deze mee in de communicatiestrategie

3.3 COMMUNICATIESTRATEGIE

Nu moet u gaan vaststellen hoe u de doelgroep d.m.v. communicatie wilt gaan benaderen en de intensiteit waarmee u dit wilt doen.

In de benadering kan een onderscheid worden gemaakt tussen:

- Benadering gericht op alle bewoners (huurders en/of eigenaren) gemeente.
- Wijkgerichte benadering naar bewoners (huurders en/of eigenaren).
- Complex gewijze benadering bewoners (huurders en/of eigenaren).
- Individuele benadering bewoners (huurders en/of eigenaren).

De communicatie heeft tot doel bewoners te (informeren, stimuleren, activeren) ten aanzien van het EPA project. Bedenk hoe u de geselecteerde doelgroep zo direct mogelijk kunt aan spreken.

- Om de attentiewaarde te vergroten is het aan te bevelen om via verschillende kanalen aandacht te besteden aan het project. Denk hierbij aan een combinatie van algemene publiciteit via de media met een directe mailing op naam. Het geven van voorbeelden, mensen EPA uit laten proberen en daarover publiciteit zoeken (testimonials) en het bundelen van krachten zijn strategieën die voor de hand liggen.
- Veel organisaties die betrokken zijn bij EPA projecten, beschikken over eigen informatiekanalen. Het is effectief en efficiënt om van deze kanalen gebruik te maken. (zie bijlage 3 informatiekanalen)

- Bepaal de toon van de communicatie. De toon van de communicatie moet aansluiten bij de persoonlijke levenssfeer en de taal van de doelgroep. U kunt hierbij uitstekend gebruik maken van de voor de EPA campagne ontwikkelde propositie:

↓
 ↓ 'Bent u van plan een huis te kopen? (of: verkopen, verbouwen, etc.) Laat dan een Energie Prestatie Advies (EPA) uitvoeren! EPA is een advies over maatregelen die het energieverbruik van uw huis verlagen. EPA biedt u vele voordelen: comfortabeler wonen, honderden euro's subsidie, een bonus van 25% op de energieprijzen, een lagere energierekening en u helpt het milieu. Wilt u meer weten..... bel, haal of ga ...' (doorverwijfs functie).

Communicatiemiddelen

- Ontwikkel ideeën voor middelen en acties en maak daarbij gebruik van het aanbod van de landelijke EPA campagne.
- Stel een mix op van communicatie middelen die t.b.v. het EPA-project worden ingezet. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan de volgende middelen:
  - ↓ brief
  - ↓ folder/brochure
  - ↓ persberichten
  - ↓ advertenties
  - ↓ posters
  - ↓ informatiebijeenkomst
  - ↓ telefonische werving
  - ↓ huisbezoek
  - ↓ helpdesk, informatielijn
  - ↓ e-mail, internet
  - ↓ lokale media (wijkblad, gemeenteblad, krant, radio, televisie)
- Zie ook de bijlage 3 informatiekanalen.
- Het is belangrijk om een goede database op te bouwen, zodat er een goede selectie kan worden gemaakt en op naam kan worden gemaild. Dat kost veel tijd en moeite. Door een selectie te doen in de bestanden van de onroerendgoedbelasting is het mogelijk om de eigenaarbewoners er uit te selecteren, maar dan heeft u dus de medewerking van de belastingdienst nodig.

Bepalen projectorganisatie

- Beschrijf taken en verantwoordelijkheden in de uitvoering van het project.

Bepalen benodigde tijd en budget

- ↪ Zet de wensen om in een begroting met een specificatie van de kosten per activiteit. De begroting kan de volgende elementen bevatten:
  - ⇓ Personeel: hoeveel ambtenaren zijn bij het project betrokken en hoeveel tijd dienen zij aan het project te besteden?
  - ⇓ Kosten extern advies: is het wenselijk om een extern adviesbureau te betrekken, en zo ja: hoeveel budget is hier voor nodig?
  - ⇓ Materiaalkosten: hoeveel kost het om de communicatiemiddelen te ontwikkelen en produceren?
  - ⇓ Distributiekosten: hoeveel kost het om de communicatiemiddelen dusdanig te distribueren dat het gewenste bereik wordt gerealiseerd.
  - ⇓ Advertentiekosten: hoeveel budget is nodig om aandacht te schenken aan de campagne in huis-aan-huisbladen, lokale radio en TV, regionale kranten?
  - ⇓ Organisatiekosten (kantoorartikelen, kopieerkosten, zaalhuur etcetera)

Presentatie en bekendmaking plan

- ↪ Nu het plan gereed is, is het van belang dat alle relevante personen er kennis van nemen. Tevens is het mogelijk om in dit stadium nog partijen te benaderen om zich bij het plan aan te sluiten (door medewerking te verlenen, te sponsoren of financiële ondersteuning te bieden). Het plan kan helpen om potentiële partners te overtuigen van het nut en de potentie voor succes van de actie. Overweeg om er een zogenaamd "bidboek" van te maken en ga eventueel nogmaals op pad om de benodigde financiering rond te krijgen.
- ↪ Een goede informatievoorziening voor alle betrokkenen is in dit stadium en tijdens de uitvoering van het project van groot belang voor het behoud van draagvlak en voor de continuïteit. Informeer tijdig, compleet en frequent.
- ↪ Presenteer het definitieve plan aan alle participanten en financiers tijdens een kick off bijeenkomst voor de direct betrokkenen.
- ↪ Nu is het zaak voor een goed geoliede uitvoeringsmachine te zorgen. In de volgende paragraaf wordt hier nader op ingegaan.

Resultaat :

Een plan van aanpak, waarvoor draagvlak bestaat, met een heldere strategie, die in relatie staat tot de doelen.

UITVOERINGSFASE: STAP 5 PRODUCTIEMIDDELEN EN UITVOERING

- ↪ Het ontwikkelen van communicatiemiddelen kost tijd en geld. De landelijke EPA campagne geeft voorbeelden van algemeen gerichte en actie gerichte communicatie. Deze voorbeelden zijn kosteloos beschikbaar en kunnen uitstekend door gemeenten worden gebruikt bij lokale acties. Zie bijlagen voor bestelinformatie. Vraag zonnig om een second opinion bij de landelijke partners of collega gemeenten.
- ↪ Gebruik overal het motto/logo van de EPA campagne om de herkenbaarheid te bevorderen.
- ↪ Houd gedurende het gehele uitvoeringstraject een vinger aan de pols. Toets regelmatig of de doelstellingen en mijlpalen worden gehaald. Tevens is het van belang te meten of ook voldoende publiciteit wordt gegenereerd. Houdt ook in de gaten of de aandacht niet inzakt door andere acties, drukte of praktische zaken als het door de voorraad zijn van folders, poster etc. Bestel tijdig.
- ↪ Praat de betrokken wethouder en andere politici met regelmaat bij en schroom niet hen in de ambassadeursrol regelmatig ten tonele te voeren. (Al was het maar vanwege de publiciteit)
- ↪ Geniet van de successen, draag ze uit en benut ze vooral om er nieuwe partners mee te werven. Zorg dat er als het ware een cyclus ontstaat. Het besparen van energie en verbouwen en kopen van woningen houdt immers nooit op en dat hoeft voor de actie ook niet te gelden.

NAZORGFASE: STAP 6

MONITORING EN EVALUATIE

Alle activiteiten worden volgens de planning en het plan uitgevoerd. Het is echter wel zaak om gedurende het gehele traject de vinger aan de pols te houden om daar waar nodig te kunnen bijsturen.

- Toets gedurende het gehele traject of alle inspanningen/ activiteiten zoals afgesproken volgens plan worden uitgevoerd en of de betrokken partijen volgens afspraak hun bijdragen leveren.
- Meet of de doelstellingen worden gerealiseerd en of de gewenste resultaten worden bereikt. Afhankelijk van de geformuleerde doelstellingen kan het bijvoorbeeld gaan om het meten van:
  - ↓ de response van huishoudens op de diverse activiteiten zoals het aantal aanvragen voor informatie,
  - ↓ het aantal huisbezoeken en adviezen,
  - ↓ het aantal uitgebrachte offertes en aantal uitgevoerde opdrachten door uitvoerders.
- Gebruik de resultaten in de communicatie en feedback naar de bewoners. Daarnaast kan deze informatie instrumenteel worden ingezet voor het motiveren van achterblijvers en nieuw op te zetten EPA-projecten. Tot slot biedt het uitstekende aanknopingspunten om publiciteit te zoeken.
- Evalueer na afloop het totale project. U kunt dan inzichtelijk maken of de gemaakte inspanning in verhouding staan met de bereikte resultaten. Bovendien is dit een uitstekende manier om te leren van successen en fouten, aarzel dan ook niet om de evaluatie af te sluiten met aanbevelingen voor nieuw op te zetten projecten.
- Deel de evaluatie met de partijen bij het project en trek er lering uit voor de toekomstige samenwerking.

In deze toolkit EPA zijn verschillende voorbeelden van materialen opgenomen die zich reeds hebben bewezen in andere EPA projecten. We verwijzen hiervoor naar de bijlagen.

Rest ons nog u zeer veel succes te wensen bij uw inspanningen om EPA te stimuleren in uw gemeente!

4 VERWIJZINGEN VOOR MEER INFORMATIE

De volgende voorlichtingsmiddelen over EPA zijn beschikbaar. Deze middelen kunnen besteld worden via de website www.epadesk.nl of bel met Milieu-Centraal, 0900-1719 (€ 0,15 pm).

Brochure over EPA voor consumenten

De titel van de brochure is "hoe energiezuinig is uw huis?". De boodschap is dat EPA een advies is over wooncomfort en efficiënt energiegebruik. Deze brochure van VROM beschrijft helder wat EPA is en welke voordelen EPA heeft voor woningeigenaren. Tevens wordt uitgelegd hoe gebruik gemaakt kan worden van de regeling en is de maatregelenlijst Energiepremie toegevoegd.

Poster

Hoe energiezuinig is uw huis? Een poster die direct aansluit op de massamediale campagne. Het campagnebeeld van EPA staat prominent op de poster. De poster geeft helder aan waar meer informatie over EPA te verkrijgen is.

Advertenties EPA

De advertenties die in fullcolour en zwart/wit zijn kunnen worden ingezet ter ondersteuning van EPA acties. De advertenties beschrijven op een heldere en compacte wijze wat EPA is en welke voordelen EPA heeft voor wooneigenaren. De advertenties hebben een dusdanige vormgeving dat ze op eenvoudige wijze afzender specifiek zijn te maken.

Handboek Basismethode EPA

In het handboek wordt de Basismethode toegelicht en wordt stapsgewijs uitgelegd op welke wijze een EPA-advies tot stand komt.

Basismethode EPA

Novem heeft de *basismethode EPA* ontwikkeld: een werkwijze plus een aantal middelen waarmee EPA's kunnen worden uitgevoerd. Aan de methode ligt een (energiebesparings)-berekingsmethode ten grondslag, die is gebaseerd op de door de energiesector ontwikkelde Energieprestatie Bestaande Bouw (EPB). Er kunnen ook andere methoden worden gebruikt, op voorwaarde dat deze voldoen aan de eisen die in de Ministeriële Regeling EnergiePrestatieAdvies zijn gesteld. De basismethode EPA kan uitsluitend door EPA-adviseurs/bedrijven via internet gedownload worden.

Website over EPA: www.epadesk.nl

Presentatie over EPA (zie bijlage I9)

Deze Power Point presentatie kan gebruikt worden op voorlichtingsbijeenkomsten voor woningeigenaren.

Logo van EPA

Te downloaden via www.epadesk.nl.

EPA-test

Deze eenvoudige test geeft woningeigenaren een eerste inschatting of een EPA in hun situatie zin zou hebben.

5 TYPERING EPA DOELGROEPEN

5.1 EIGENAAR-BEWONERS

Particuliere Eigenaar-bewoner

Voor veel eigenaar-bewoners geldt 'my home is my castle'. Wooncomfort, een goede koop en lage bijkomende kosten zijn belangrijke zaken. Men wil prettig wonen en treft maatregelen die de waarde van de woning verhogen. Binnen de sector koopwoningen is het isolatieniveau zeer wisselend, afhankelijk van de bouwperiode en de aandacht die de (vorige) eigenaar-bewoners ervoor hebben gehad. Gemiddeld wisselt een koopwoning een keer in de zeven jaar van eigenaar. Bij oudere woningen is dat vaak het natuurlijk moment voor aanpassing van de woning (verbouwingen) en het treffen van energiebesparende maatregelen. De installatie van een energiezuinige cv-ketel hangt vaak samen met de conditie van de ketel en het klachtenpatroon. De meeste eigenaar-bewoners vervangen de ketel pas als deze defect is. Energiebesparing als motief voor vroegtijdige ketelvervanging komt voor bij grotere verbouwingen, direct na aankoop van een woning. De komst van EPA biedt een gelegenheid eigenaar-bewoners opnieuw te betrekken bij mogelijkheden voor energiebesparende maatregelen. Bij verkoop, koop en bij verbouwing van de woning kan EPA een uitstekend hulpinstrument zijn. Door de premie op de uitvoering van de maatregelen zullen eigenaar bewoners sneller geneigd zijn dit te doen. Het heeft voor hen vele voordelen; comfort, gezondheid, kwaliteit van het huis, besparing op de energiekosten en een lagere investering.

Verenigingen van Eigenaren

In de wet is bepaald dat bewoners van meergezinswoningen (flatgebouwen, horizontaal eigendom) in de koopsector een Vereniging van Eigenaren moeten oprichten om de gemeenschappelijke zaken te onderhouden en te bekostigen. Dit is gedaan om achterstallig onderhoud te voorkomen. De eigenaren betalen servicekosten waaruit ook het onderhoud aan de opstal wordt betaald. Een Vereniging van Eigenaren is dus een verzameling van eigenaar-bewoners.

De waardevermeerdering van de woning in de toekomst kan een item worden dat een positief effect heeft op het treffen van maatregelen. Het EPA kan naar deze groep van bewoners veel duidelijkheid geven t.a.v. de kwalitatieve staat van het gebouw en het inzicht in de planmatig te nemen maatregelen. De subsidie kan hierbij een stimulans zijn voor de uitvoering van de maatregelen. Daarnaast spelen argumenten als comfort, gezondheid en besparing op de energiekosten natuurlijk ook een belangrijke rol.

5.2 VERHUURDERS VAN WONINGEN

Woningcorporaties

De woningcorporaties hebben tot taak huishoudens die niet in een eigen (koop)woning kunnen of willen wonen aan passende en betaalbare woonruimte te helpen. Zij huisvesten onder andere huishoudens uit de lagere inkomensgroepen. Daarom streven zij ernaar hun huren zo laag mogelijk te houden, met name de huren van hun goedkoopste woningvoorraad. De verwachting is dat de komende jaren grootonderhoud en energiebesparing weer meer zal worden toegepast. Immers in het Nationaal Akkoord Wonen 2001 – 2005 dat is afgesloten tussen Aedes VNG en het ministerie van VROM speelt energiebesparing een belangrijke rol. In de bestaande woningvoorraad zal het energieverbruik teruggebracht worden met 15% ten opzichte van 1995. De corporaties hebben daarbij toegezegd binnen vijf jaar tenminste in 30% van de sociale huurwoningen een EPA uit te voeren inclusief de geadviseerde maatregelen die betaalbaar zijn. Een uitstekende gelegenheid om ook in uw gemeente energiebesparing meer accent te geven.

Bij het initiatief en de uitvoering van energiebesparende maatregelen spelen de bewoners een belangrijke rol. Immers energiebesparende maatregelen kosten geld en corporaties zullen dat willen verrekenen in de huurprijs. Bewoners moeten instemmen met een mogelijke huurverhoging. Zijn bewoners het niet eens met de huurverhoging dan zullen de maatregelen naar alle waarschijnlijkheid niet worden uitgevoerd. Het is dus zaak dat alle voordelen van de energiebesparende maatregelen ook vertaald worden naar de bewoners (lagere kosten van de energierekening en comfortverbetering). In dit kader zijn subsidies voor corporaties van grote waarde, omdat ze daarmee de huurverhoging kunnen beperken.

Institutionele beleggers (vastgoedbeheerders)

Naast corporaties verhuren ook Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen e.d.) woningen. De reden waarom men woningen bezit is een hoog rendement op hun geïnvesteerde vermogen. De woningen die men bezit zijn veelal woningen met de hogere huren. De administratie, de inningen van de huur en het onderhoud van de woningen is veelal ondergebracht bij vastgoedbeheerders (bijv. makelaarskantoren).

Was het tot voor kort zo dat energiebesparing voor de institutionele belegger geen item was. Meer en meer zien we dat ook deze groep bereid is om maatregelen in overweging te nemen. Voor een belangrijk deel heeft dat te maken met de subsidie mogelijkheden die er zijn. In de uitvoering van de maatregelen speelt met name de verhuurbaarheid en de prijs die het oplevert een belangrijke rol. Bewoners kunnen wel het een en ander in gang zetten, denk aan uitdrukkelijke wensen t.a.v. energiebesparende maatregelen of klachten in dat verband. Institutionele beleggers zijn meer markt gerichte organisatie, immers het gaat veelal om het hoger marktsegment, die gevoelig zijn voor uitdrukkelijke wensen van bewoners. Ook de beleggers moeten de bewoners toestemming vragen als zij een huurverhoging willen doorberekenen. Dus ook hier geldt dat alle voordelen van de energiebesparende maatregelen ook vertaald worden naar de bewoners (lagere kosten van de energierekening en comfortverbetering).

Kleine particuliere verhuurders

Het gaat om een relatief grote groep van eigenaren die kleinere complexen van enkele woningen bezitten. Het gaat deze eigenaren veelal om de huurinkomsten en in sommige gevallen spelen ook beleggingsmotieven een rol. Energiebesparende maatregelen worden niet of nauwelijks uitgevoerd. Dit heeft vaak te maken met de beperkte financiële middelen. Mogelijkheid tot het stimuleren zijn echter wel aanwezig, veelal is deze groep niet goed op de hoogte van de subsidie mogelijkheden. Door gebrek aan financiële middelen gebeurt er weinig. Ook hebben deze eigenaren weinig interesse in energiebesparing omdat de voordelen bij de bewoners liggen. Juist het EPA kan inzichtelijk maken wat de kansen voor deze eigenaren zijn en welke kwalitatieve en financiële mogelijkheden er zijn.

6 WAT IS EPA? TOELICHTING REGELING EN RELATIE ENERGIEPREMIE

6.1 INLEIDING

EPA is een energiebesparingsadvies voor woningen, toegesneden op de bestaande woningbouw. Het EPA-advies bevat een overzicht van mogelijke energiebesparende maatregelen die voor de onderzochte woning relevant zijn. De EPA-adviseur geeft na een opname van de woning aan welke maatregelen het meest effectief zijn. De kosten en terugverdientijden worden in het adviesrapport aangegeven. De woningeigenaar krijgt zodoende inzicht in de huidige 'energiekwaliteit' van zijn woning en in de mogelijkheden voor energiebesparing.

EPA wordt vergoed via de Energiepremieregeling. Het energiebedrijf geeft een premie van 160 euro als bijdrage in de kosten van het advies voor een woning als tenminste één van de geadviseerde maatregelen wordt uitgevoerd die ook op de Energiepremielijst voorkomt (zie bijlage voor de Energiepremielijst 2002). Tevens geldt voor een EPA van een gecertificeerdadviseur 200 euro premie. Vanaf 1 juli wordt deze premie verkregen ook zonder het treffen van maatregelen. Als extra stimulans ontvangt de consument een bonus van 25% op de Energiepremie voor de uitgevoerde maatregelen.

In dit hoofdstuk wordt EPA nader toegelicht. Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan bod:

- de achtergrond van EPA
- de kenmerken van EPA als instrument
- het belang van EPA voor klant én adviseur
- EPA als instrument en de methode om tot EPA's te komen
- de relatie EPA – energiepremie

6.2 ACHTERGROND EPA

Noodzaak van energiebesparing in bestaande woningbouw

Nederland heeft zich in het Kyoto-protocol verplicht de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. De Uitvoeringsnota Klimaatbeleid (1999) beschrijft op welke wijze de overheid dit aanpakt. Huishoudens nemen ca. 19% van het totale binnenlandse energiegebruik (excl. transport) voor hun rekening (Bron: Novem Energiegids 1998, tabel 3.02). Dat een aanpak van de bestaande woningvoorraad zinvol is blijkt ook uit het feit dat, op basis van het huidige sloop-tempo, in 2010 meer dan 98% van het huidige woningbestand nog zal staan. De grote slag om energiebesparing bij huishoudens van de grond te krijgen moet dus in de bestaande bouw worden gemaakt. Tegen deze achtergrond heeft de rijksoverheid voor de bestaande woningvoorraad een reductiedoelstelling van 2 megaton CO₂ vastgesteld.

Dit is een abstract gegeven. Om het concreter te maken: het komt er op neer dat de woningen in Nederland in 2010 gemiddeld circa 20% energiezuiniger moeten zijn dan nu het geval is.

Veel kansen voor energiebesparing in de woningbouw

Gelukkig zijn er voor energiebesparing in de woningbouw veel kansen. Er is bijvoorbeeld bij slechts 22% van de huizen vloerisolatie aangebracht en slechts in de helft van de woningen zijn de gevels en daken geïsoleerd.

De energiebesparende maatregelen die in de bestaande woningbouw kunnen worden gerealiseerd zijn geen experimentele technieken; het gaat om de toepassing van bestaande en bewezen technieken. De schaal en de omvang van de realisatie van de maatregelen zijn van doorslaggevend belang voor realisatie van de doelstellingen van het landelijke energiebeleid.

EPA instrument om energiebesparing in de bestaande bouw te realiseren

Hoe zorgt u er voor dat duizenden woningcorporaties, particuliere verhuurders, institutionele beleggers en huishoudens aanzienlijke energiebesparende maatregelen treffen zonder dat daartoe een wettelijke verplichting bestaat? Om de ambities van de rijksoverheid te verwezenlijken is een sterke prikkel vereist. In dit licht hebben de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) het initiatief genomen om EPA te ontwikkelen. De uitvoering van EPA is neergelegd bij VROM, team Duurzaam Bouwen.

Beknopt overzicht technieken in de bestaande woningbouw

- HR-ketel
- Isolatie spouwmuur, dak en vloer
- Glas, dubbel glas, HR en HR^{+/++}
- Zonneboiler
- Wijk- en blokverwarming (warmte-kracht koppeling)
- Toepassing individuele bemetering
- Mechanische en gebalanceerde ventilatie systemen
- Toepassing serres en principes passieve zonne-energie
- Zonnepanelen (PV)
- Warmtepomp

6.3 KENMERKEN VAN HET ENERGIEPRESTATIEADVIES

EPA is een advies over de mogelijkheden voor gebouwgebonden energiebesparende maatregelen in bestaande woningen. Woningeigenaren kunnen onder bepaalde voorwaarden voor (een deel van) de kosten van het advies een subsidie verkrijgen. EPA wordt ook voor energiebesparing in de utiliteitsector ingezet. Daarnaast is er een speciale EPA voor corporaties, zodat zij voor een deelvoorraad inzicht krijgen in energiebesparingsmaatregelen.

EPA heeft een aantal belangrijke kenmerken:

- het is een integraal advies;
- het is een advies, bestemd voor bestaande woningen;
- het is een advies over gebouwgebonden energiebesparende maatregelen;
- het is een advies op basis van een woningopname;
- het is een advies voor de eigenaar van de woning(en);
- het is een gesubsidieerd advies;
- het is een schriftelijk én mondeling advies;
- het is een vrijwillig advies;
- het is een vrijblijvend advies: het treffen van maatregelen is niet verplicht;

Deze kenmerken van EPA worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Advies voor bestaande woningen

Het advies is in principe bruikbaar voor de eigenaar van elke bestaande woning. Echter, woningen gebouwd na 1995 zijn ontworpen onder het EPN-regime en daarmee al zodanig energiezuinig van opzet, dat verdergaande energiebesparende maatregelen meestal niet renderen.

Advies over gebouwgebonden energiebesparende maatregelen

De adviseur die een EPA uitbrengt, adviseert over gebouwgebonden maatregelen die leiden tot energiebesparing, inclusief een indicatie van de consequenties voor wooncomfort, duurzame energie en binnenmilieu. Dit kunnen bouwkundige en installatietechnische maatregelen zijn. Het advies omvat dan ook maatregelen die variëren van spouwmuurisolatie of HR⁺⁺-glas tot een energiezuinige cv-ketel of aansluiting op een warmtedistributienet.

Energiegebruik door verlichting en huishoudelijke apparatuur vallen buiten het advies, evenals eventuele gedragsaanpassingen (zoals het 's avonds sluiten van de gordijnen).

Advies op basis van een woningopname

De adviseur bezoekt de woning en voert hier een gebouwopname uit, waarop hij zijn advies baseert. Deze werkwijze stelt de adviseur in staat te beoordelen welke maatregelen geschikt zijn. Hierdoor kan hij zijn advies toesnijden op de woning en op de wensen van zijn klant.

Advies voor woningeigenaren

Het advies wordt verstrekt aan de eigenaar van de woning (zowel eigenaar-bewoners als verhuurders van een woning). In principe zijn er vier klantgroepen voor het advies: de woningcorporatie, de institutionele belegger, de particuliere verhuurder en de eigenaar-bewoner (eventueel georganiseerd in een Vereniging van Eigenaren (VvE)).

Een huurder van een woning kan in principe ook een EPA aanvragen indien hij/zij daarvoor toestemming heeft van de woningeigenaar. De woningeigenaar ziet daarmee af van het recht op premie voor die woning. Hij zal hierbij wel de benodigde gedetailleerde informatie over de woning moeten kunnen aanleveren. Bovendien staat het een huurder vrij om zijn verhuurder te enthousiasmeren voor een EnergiePrestatieAdvies.

Gesubsidieerd advies

De overheid zal bijdragen aan de kosten van het advies. Daarnaast zullen energiebesparende maatregelen die in het verlengde van het advies worden uitgevoerd, extra gesubsidieerd worden.

Schriftelijk én mondeling advies

De woningeigenaar ontvangt een schriftelijke rapportage waarin het advies is opgenomen. Deze rapportage wordt tevens mondeling toegelicht.

- ⊃ Het advies bevat de volgende onderdelen:
- ⊃ de huidige situatie (met gebouwkenmerken, historisch energiegebruik, e.d.);
- ⊃ het geadviseerde pakket maatregelen (en varianten op basis van diverse criteria);
- ⊃ een kosten/baten-analyse (inclusief subsidiemogelijkheden);
- ⊃ een prognose voor het toekomstig energiegebruik na treffen van de maatregelen (voor professionele woningbeheerders);

- ⊃ de energetische kwaliteit en Energie-Index* (maat voor de energiezuinigheid van een woning) vóór en na het treffen van de voorgestelde maatregelen;
- ⊃ een indicatie van de consequenties voor wooncomfort en binnenklimaat.

* Energie-Index is voor gemeente een bijzonder geschikt instrument om doelen te kunnen stellen.

Vrijwillig advies

Eigenaren van woningen kunnen niet worden gedwongen een EnergiePrestatieAdvies aan te vragen. Goede argumenten kunnen ertoe bijdragen dat zij zich te laten adviseren. Het beste moment om EPA bij een potentiële klant onder de aandacht te brengen is het *natuurlijke moment*. Dat zijn in het algemeen momenten waarop de klant toch al bezig is met (het treffen van maatregelen in) de woning. Voorbeelden van natuurlijke momenten zijn verhuizing, verbouwing, vervanging van de cv-ketel en grootonderhoud. Op deze momenten staat de klant het meest open voor een goed advies.

Vrijblijvend advies

Het advies is vrijblijvend. Dat wil zeggen dat de klant vrij is om het advies al dan niet op te volgen. Hij bepaalt dus zelf of hij (een deel van) de maatregelen gaat uitvoeren.

Het achterliggende doel van het gesubsidieerde advies is uiteraard gericht op uitvoering van energiebesparende maatregelen. Het schriftelijk advies op maat en de mondelinge toelichting daarop, moet zodanig opgebouwd zijn, dat de klant 'verleid' wordt tot feitelijke uitvoering. Dit is met name van belang bij klanten voor wie de rentabiliteit van de benodigde investering niet het enige afwegingscriterium is. Let wel: het gaat dan om voor de klant goede argumenten zoals verhuurbaarheid of comfort.

EnergiePrestatieAdvies en de Basismethode EPA

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen het EPA advies en de wijze waarop dit advies tot stand komt. Het *eindproduct* (het advies dat een adviseur afgeeft) wordt het **EnergiePrestatieAdvies (EPA)** genoemd; de *werkwijze* van de adviseur wordt omschreven als '**methode voor EPA-adviezen**'.

De overheid stelt een aantal eisen aan een EPA en aan de methode waarmee het advies tot stand komt. Deze eisen zijn gericht op het afgeven van een hoogwaardig advies, dat recht doet aan de specifieke omstandigheden in een pand en tegen acceptabele kosten kan worden uitgevoerd. Pas als aan de voorwaarden uit de Ministeriële Regeling EnergiePrestatieAdvies is voldaan, mag het advies een EPA-advies genoemd worden (gepubliceerd in de Staatscourant van 4 april 2000).

Novem heeft de *basismethode EPA* ontwikkeld: een werkwijze plus een aantal middelen waarmee EPA's kunnen worden uitgevoerd. Aan de methode ligt een (energiebesparings)-berekingsmethode ten grondslag, die is gebaseerd op de door de energiesector ontwikkelde Energieprestatie Bestaande Bouw (EPB). Er kunnen ook andere methoden worden gebruikt, op voorwaarde dat deze voldoen aan de eisen die in de Ministeriële Regeling EnergiePrestatieAdvies zijn gesteld. De basismethode EPA kan via internet gedownload worden. Tevens is een Handboek Basismethode EPA beschikbaar. Hierin wordt toegelicht op welke wijze een EPA-advies tot stand komt (zie bijlagen voor bestelinformatie).

6.4 KWALITEITSBORGING

Vanaf 1 juli 2002 wordt een EPA alleen nog vergoed als het is verstrekt door een gecertificeerde organisatie. Om voor een certificaat in aanmerking te komen moet een organisatie onder meer voldoen aan ervarings- en opleidingseisen.

6.5 RELATIE EPA – REGELING ENERGIE-PREMIE

De EPA bijdrage in de kosten wordt vergoed via de Energiepremieregeling. Deze regeling maakt deel uit van de Wet belastingen milieugrondslag. De energiepremieregeling komt er op neer dat huishoudens die energiezuinige apparaten kopen en/of energiebesparende voorzieningen in en aan hun woning (laten) aanbrengen een deel van de betaalde energiebelasting terugkrijgen (vergroening fiscale stelsel).

De energiepremieregeling maakt het voor de eigenaar van de woning aantrekkelijker om een EnergiePrestatieAdvies aan te vragen en daadwerkelijk energiebesparende maatregelen te treffen. Ten eerste omdat 160 of 200 euro vergoeding voor de kosten van het advies wordt verkregen als tenminste één van de geadviseerde maatregelen wordt uitgevoerd die ook op de Energiepremielijst voorkomt. Dit geldt tot 1 juli 2002 daarna wordt de vergoeding altijd verkregen. (zie bijlagen voor de Energiepremielijst 2002) Ten tweede ontvangt de consument een bonus van 25% op de Energiepremie voor de uitgevoerde maatregelen, die in de regeling worden genoemd.

Een woningeigenaar komt maar eens in de vijfjaar in aanmerking voor een premie voor een EnergiePrestatieAdvies. In deze vijfjaar geldt ook de bonus op de Energiepremie voor de uitgevoerde maatregelen op basis van het EPA.

7 VOORBEELDEN VAN EPA-PROJECTEN IN DE PRAKTIJK

7.1 GEMEENTE HAARLEM: WIJKGERICHTE AANPAK 'ACTIE WOONGENOT'

De gemeente Haarlem heeft in samenwerking met NUON en een organisatiebureau het project 'Actie Woongenot' georganiseerd. 5000 huishoudens in de Europawijk ontvingen een brief, een brochure en een speciale Wijkkrant waarin EPA werd aangeboden. Bewoners konden via een antwoordkaart een vrijblijvende offerte opvragen voor dakisolatie, vloerisolatie, muurisolatie, HR+glas, HR-ketel, zonneboiler en een zonnegascombi. Voorafgaand aan de offerte werd eerst een gratis EPA uitgevoerd door adviseurs van Nuon.

De gemeente Haarlem heeft zich tijdens de actie geprofileerd als 'ingangskloet' voor EPA. Hiervoor was het noodzakelijk duidelijke afspraken te maken over de rol van de verschillende partijen zoals het energiebedrijf, adviseurs, installateurs, aannemers, etcetera. Deze aanpak leidt er toe dat de burger vanuit verschillende hoeken informatie over EPA krijgt, dat kwalitatief hoogwaardige EPA's worden gegeven en dat zoveel mogelijk van de geadviseerde maatregelen uitgevoerd worden.

7.2 GEMEENTE WAGENINGEN: WIJKGERICHTE AANPAK

Het project is gericht op een rechtstreekse benadering van burgers, wijk voor wijk met een aanbod van een gratis EPA. De campagne werd georganiseerd in samenwerking met de Woningstichting, het energiebedrijf, het busbedrijf en de provincie. Door te zorgen voor veel publiciteit en door een 'infotainmentmiddag' te organiseren werd bekendheid gegeven aan het project. De Woningstichting voerde in dezelfde tijd een grootschalig verbeterproject uit waarbij energie- en waterbesparende maatregelen werden getroffen.

7.3 GEMEENTE TILBURG: CONVENANT VOOR ENERGIEBESPARING MET CORPORATIE

De Gemeente Tilburg, Woningbouwvereniging Wonen Midden Brabant en Essent zijn een ambitieus project begonnen door het tekenen van een samenwerkingsovereenkomst op het gebied van energiebesparing in Tilburg. Het is de bedoeling dat in de komende jaren samen met de Tilburgse bevolking het energieverbruik, en dus ook de CO₂ uitstoot sterk wordt verminderd.

Het convenant is in 2000 ondertekend door wethouder drs. R. van Gurp (Milieu), de directeur van Wonen Midden-Brabant, Ir. J.A. Dunnewijk en de directeur van Essent Energie Zuid, ir. L.J. Roels. De komende jaren (het convenant loopt in eerste instantie tot het jaar 2003) zullen deze partijen actief samenwerken om een aantal ambities te verwezenlijken. Een van deze ambities is dat voor 12,5% van het woningbestand van Wonen Midden-Brabant voor 1 januari 2003 een Energie Prestatie Advies (EPA) is gegeven.

Contactpersoon

Gemeente Tilburg, afdeling Stadszaken, dhr. Pieter Biemans, tel. 013 – 542 9213 of e-mail: szbiepi@tilburg.nl

8 BIJLAGEN

I ARGUMENTEN BETREKKEN PARTIJEN

Woningcorporaties

Verbetering verhuurbaarheid, beperking van de leegstand en verhoging van de waarde van de woningen door verlaging van de woonlasten en verhoging comfort en kwaliteit van de woningen.

DUBO-convenant (hierin is o.a. afgesproken dat bij de totale woningvoorraad van corporaties een energiebesparing van 15% wordt gerealiseerd in 2001-2005 t.o.v. 1995).

Prestatie-afspraken met gemeente.

Optimalisering strategisch voorraadbeheer door verbetering prijs / kwaliteitsverhouding woningen.

Mogelijkheden voor subsidies (EPA, energiepemie).

Gecombineerde onafhankelijke communicatie met bewoners is mogelijk waardoor het bereik ten opzichte van een eigen actie belangrijk verbeterd kan worden.

Klantgerichtheid.

Energiebedrijven

Projectmatige uitvoering Energiepremieregeling REB (Regulerende Energie Belasting).

Ontwikkeling commerciële producten en diensten en betere klantenbinding op langere termijn in verband met de liberalisering van de energiemarkt.

Mogelijkheid tot uitvoering EPA.

Bijdrage realisatie milieudoelstellingen.

Particuliere verhuurders (institutionele beleggers en vastgoedbeheerders)

Verbetering verhuurbaarheid, beperking van de leegstand en verhoging van de waarde van de woningen door verlaging van de woonlasten en verhoging comfort.

Kwaliteitsverbetering van de woningen.

Optimalisering voorraadbeheer.

Aantrekkelijke financieringsmogelijkheden.

Subsidiemogelijkheden (EPA, energiepemie).

Verbetering imago.

Detailhandel/aannemers/installateurs

Stijging omzet en verkoop.

Reclame en acquisitie onder één noemer in project met als gevolg een aanzienlijke vermindering van de verkoopkosten.

Gelijke afspraken over deelname en verdeling kosten/baten van de actie voor alle deelnemende bedrijven (standaardisatie).

Versterking marktpositie.

Verbetering imago.

Bewoners (huurders)

Verlaging woonlasten (energierkening).

Verbetering kwaliteit en comfort en binnenmilieu woningen.

Onafhankelijke advisering en ondersteuning met kosten/baten berekening / garantie op en controle van kwaliteit.

Lage kosten door projectmatige aanpak.
Ideeële redenen: werken aan een beter milieu.
Impuls voor de leefbaarheid van de buurt.

Bewoners (eigenaar)

Verlaging woonlasten (energierkening).
Verhoging van de waarde van de woning.
Verbetering kwaliteit, comfort en binnenmilieu woningen.
Integrale benadering energie advisering, uitvoering maatregelen en financiering mogelijk (één loket principe, EPA).
Onafhankelijke advisering en ondersteuning met kosten/baten berekening mogelijk.
Diverse vormen van uitvoering mogelijk uiteenlopend van uitvoering volledig in eigen beheer tot volledig uitbesteed inclusief voorfinanciering alles onder één loket.

Milieu en natuurorganisatie

Het sluit aan bij het belang van de achterban.
Mogelijkheid om houding om te zetten in gedrag
Bijdrage realisatie milieudoelstellingen.
Ideeële redenen: werken aan een beter milieu.
Impuls voor de leefbaarheid.
Vergroten van de naamsbekendheid.

Financiële instellingen en adviseurs, makelaars

Ontwikkeling commerciële producten en diensten
Verbetering kwaliteit en comfort woningen.
Stijging omzet en verkoop.
Versterking marktpositie.
Klantenbinding
Verbetering imago.

EPA adviseurs

Kansen om het omzet te vergroten door het uitvoeren van EPA-adviezen en/of de uitvoering van de geadviseerde maatregelen.
Vergroten van de naamsbekendheid
Het versterken van klantenbinding.
De versterking marktpositie.
Verbeteren van het imago.

2 NATUURLIJKE MOMENTEN

Hieronder treft u een overzicht aan van natuurlijke momenten waarop communicatie met consumenten over EPA en energiebesparing zou kunnen plaatsvinden. Bedenk dat de geschiktheid van de hieronder genoemde momenten sterk afhankelijk is van de combinatie van de boodschap die moet worden overgebracht.

Fase	Huur- en koopwoning	Activiteit	Contact met
Oriëntatie	Huur en koop (verkoop)	Zoeken, advertentie	Media, internet
	Huur	Inschrijving als woningzoekende	Verhuurder, Corporatie en Gemeente
	Koop (verkoop)	Inschrijving makelaar Bezichtiging Advies hypotheek Bouwkundige staat keuring Energie Prestatie Advies	Makelaar Makelaar / eigenaar Hypotheek adviseur / bank Taxateur, adviseur EPA- adviseur Vereniging eigenhuis
Overdracht	Huur	Acceptatie woning Tekenen huurcontract Uitreiken sleutels	Verhuurder, Corporatie Verhuurder, Corporatie Verhuurder, Corporatie
	Koop	Afsluiten hypotheek Koopcontract Passeren aktes Verbouw	Hypotheek adviseur / bank Makelaar / eigenaar Notaris Aannemer, klusbedrijf Vereniging eigenhuis
	Koop / huur	Verhuizing	Verhuurder, Corporatie Energie- en waterbedrijf Burgerzaken
	Koop / huur	Inrichting	Aannemer, klusbedrijf DHZ winkel / Bouwmarkt Detailhandel Vereniging eigenhuis, media
Onderhoud	Huur	Bewoning	Verhuurder, Corporatie Energie- en waterbedrijf Gemeente belastingen etc.
		Onderhoud buiten	Verhuurder, Corporatie
		Onderhoud binnen	DHZ winkel bouwmarkt Detailhandel Klusbedrijf, media
	Koop	Renovatie verbetering Bewoning	Verhuurder, Corporatie Hypotheek verstrekker Energie- en waterbedrijf Gemeente belastingen etc. Vereniging eigenhuis, media
		Onderhoud / verbouwen	Aannemer, klusbedrijf Gemeente BWT Installateur Bouwmarkt Detailhandel Energiebedrijf EPA - adviseur Vereniging eigenhuis, media Hypotheek adviseur / bank

3 INFORMATIEKANALEN

Makelaars

Communicatiemoment	Er vindt communicatie plaats bij oriëntatie, inschrijving, bezichtiging, verkoop en of aankoop van de woning.
Communicatie kanaal	Kranten, woonkranten, advertenties, internet, folders, balie kantoor, etalage kantoor, brieven, mondeling advies.

Bouwmarkten dhz-winkel

Communicatiemoment	De momenten van communicatie zijn: bij oriëntatie en koop, in de winkel, tv-programma's, advies personeel, informatie balie, schappen, etalage, voor de winkel, demonstratie.
Communicatie kanaal	Reclamefolders, bladen, advertenties, radio, tv spots en programma's, radio, productinformatie, posters, streamers, internet, informatie/helpdesk.

Energiebedrijven

Communicatiemoment	Bij aansluiting, afrekening, meteropname, informatie helpdesk, showroom, internet
Communicatie kanaal	Folders, direct mail, bijsluiter, persoonlijk advies, internet, e-mail, showroom, eigen bladen, TV spots/programma's, radio, brieven, kranten, huis aan huis bladen.

Natuur en milieu organisatie

Communicatiemoment	Bij inschrijving, rekeningen, inspraak en actie, advies en informatie, educatie, internet.
Communicatie kanaal	Folder, huis-aan-huisbladen, internet, tv, radio, tentoonstellingen, lespakketten, lezingen, acties, informatie telefoon

Installatiebedrijven / aannemers etc

Communicatiemoment	Bij oriëntatie, aanvraag en uitbrengen offerte, koop, verrichten van de werkzaamheden. Service en onderhoudscontracten
Communicatie kanaal	Mondeling advies, offerte, bevestiging, folders, winkel, productinformatie, uitvoerder, internet, advertenties.

Banken financieel adviseurs

Communicatiemoment	Bij oriëntatie aankoop en verkoop huis, hypotheek advies, openrekeningen, advies financieringen.
Communicatie kanaal	Kranten, advertenties, direct mails, bijsluiters, eigenbladen, baliekantoor, advies, brieven, posters, folder, radio en tv, internet.

Corporaties en verhuurders

Communicatiemoment	Communicatie bij inschrijving, onderhoud en huuraanpassing. Daarnaast is er vaak nog contact met de huismeester en het service centrum.
Communicatie kanaal	Informatie bulletin, bewonersblad, woonkranten brieven, internet, baliekantoor, huismeester, servicecentrum

Gemeente bouw en woningtoezicht

Communicatiemoment	Bij het aanvragen, indienen en toekennen van vergunningen en bij informatie vragen.
Communicatie kanaal	Balie, brieven, folders, huis aan huisbladen, persoonlijk advies, internet.

Gemeente publieke werken, volkshuisvesting

Communicatiemoment	Het inschrijven als woningzoekende of aanvragen subsidie, informatie vragen.
Communicatie kanaal	Balie, woonkranten, brieven, folders, huis aan huisbladen, persoonlijk advies, internet.

4 VOORBEELDVRAGENLIJST

Aan organisaties die mogelijk contact hebben met consumenten in de gemeente met betrekking tot het Energie Prestatie Advies, energiebesparing en wonen.

☐ Energiebedrijf	☐ Makelaar
☐ Woningcorporatie, verhuurder	☐ Bank, financieel adviseur
☐ Gemeente Bouw- en Woningtoezicht, Publieke Werken, Volkshuisvesting, etc	☐ Doe-het-zelf zaak
☐ Wijkcentra	☐ Installateur, aannemer, klusbedrijf
☐ Bewoners organisatie	☐ EPA adviseur
☐ Natuur of milieu organisatie	☐ ....etc.

1. Tot welk van de hier bovenstaande organisaties behoort u? (aankruisen)

Naam organisatie : .....

Naam contact persoon : .....

Adres : .....

Postcode :..... Gemeente :.....

Telefoonnummer :..... Faxnummer :.....

E-mail adres : .....

2. Per organisatie inventariseren wij de gegevens van consumenten met betrekking tot het wonen, verbouwen, kopen van woningen en energie besparende maatregelen.

Energiebedrijf

Hoeveel aansluitingen heeft u in de gemeente....? Aantal aansluitingen.....

Wat levert u?

☐ Gas	☐ Water
☐ Elektriciteit	☐ .....
☐ Warmte	

Woningcorporatie

Hoe groot is het woningbestand? Aantal woningen.....

Hoe is de opbouw van het woningbestand per wijk, aantal, type, bouwperiode. Het gaat hier om het gemiddelde beeld. Ten aanzien van type woningen kunt u op basis van de volgende onderverdeling een nummer invullen:

1. Vrijstaand	Wijk.....	Aantal:.....	Type:....	Bouwperiode:.....
2. 2/1 kap	Wijk.....	Aantal:.....	Type:....	Bouwperiode:.....
3. rijtjes	Wijk.....	Aantal:.....	Type:....	Bouwperiode:.....
4. flat	Wijk.....	Aantal:.....	Type:....	Bouwperiode:.....

- Gemeente Bouw- en Woningtoezicht**
 Hoeveel vergunningen worden per jaar aangevraagd? Aantal:.....
 Heeft u inzicht om wat voor aanvragen het gaat (aanbouw, dak, verbouw etc)? ja /nee
 Indien ja, kunt u per soort van aanvraag de aantallen geven:
 Soort van aanvraag..... Aantal:.....
 Soort van aanvraag..... Aantal:.....
 Soort van aanvraag..... Aantal:.....
 Kunt u aangeven welke wijken met name aanvragen, dus waar wordt veel verbouwd etc.
 Wijk :..... Wijk :.....
 Wijk :..... Wijk :.....
- Gemeente Publieke Werken, Volkshuisvesting**
 Is bekend hoeveel mensen binnen de gemeente verhuizen? Ja / Nee Aantal:.....
 Met hoeveel consumenten heeft u contact m.b.t. renovaties of andere ingrepen, Aantal:.....
 Zijn de komende jaren renovaties, woningverbeteringen etc. gepland? Ja / Nee
 Indien ja, waar?.....
- Wijkcentra, Bewoners organisatie**
 Hoe groot is het wijkgebied/organisatie, hoeveel woningen? Aantal:.....
 Hoe is de eigendomsverhouding van de woningen?
 Particulier eigenaar-bewoner Aantal:.....
 Huurder Aantal:.....
- Natuur of milieu organisatie**
 Hoeveel consumenten binnen de regio / gemeente zijn aangesloten bij uw organisatie? Aantal:.....
 Heeft u inzicht in hoeveel mensen actief zijn ten aanzien energiebesparingsprojecten? Ja / Nee
- Makelaar**
 Voor hoeveel consumenten regelt u per jaar koop en verkoop van bestaande woningen. Aantal:.....
 Heeft u inzicht in welke wijken populair zijn? Ja / Nee
 Indien ja kunt u aangeven welke wijken dat zijn?
 1 :.....
 2 :.....
 3 :.....
 4 :.....
 5 :.....
 6 :.....
- Bij hoeveel woningen wordt voor verkoop/koop een keuring uitgevoerd? Aantal:.....
- Bank, financieel adviseur**
 Hoeveel consumenten vragen u per jaar advies t.a.v. hypotheek? Aantal:.....
 In hoeveel zijn daarvan aanvragen die te maken hebben met verbouw van huizen? Aantal:.....
 Neemt u in het advies ook subsidie / premie mogelijkheden (gemeentelijk en rijk) mee? Ja / Nee
- Doe-het-zelf zaak**
 Is bekend hoeveel consumenten u zaak per jaar bezoeken? Ja /Nee
 Is bekend hoeveel consumenten per jaar energie besparende producten kopen? Ja /Nee
 Zijn er gegevens beschikbaar ten aanzien van het soort van producten? Ja /Nee
 Bent u bereid deze gegevens in aantallen beschikbaar te stellen? Ja /Nee

Installateur, aannemer, klusbedrijf

Hoeveel verbouwingen / plaatsingen voert u per jaar uit in de bestaande woningbouw in de gemeente? Aantal:.....

Neemt u in de offerte procedure ook subsidie / premie mogelijkheden (gemeentelijk en rijk) mee? Ja / Nee Indien ja, om welke subsidies gaat het dan?

- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....
- 4. ....

Moet u vaak energie besparende maatregelen uitvoeren? Ja / Nee Indien ja, aantal:.....
Heeft u service contracten met u klanten? Ja / Nee Indien ja, aantal:.....

EPA adviseur

Hoeveel consumenten vragen u per jaar een EPA advies? Aantal:.....

Hoeveel daarvan aanvragen die te maken hebben met verbouw van huizen? Aantal:.....

Kunt u aangeven welke wijken met name aanvragen.

Wijk :..... Wijk :.....

Wijk :..... Wijk :.....

Wijk :..... Wijk :.....

3. Gegevens ten aanzien van communicatie met consumenten in de gemeente.

Op welke wijze heeft u contact met de consumenten in de gemeente? U kunt aankruisen wat van toepassing is.

- Periodiek (krantje, blad van de organisatie etc.) de oplage..... De frequentie:.....per jaar
- Folders en/of brochures de oplage..... De frequentie:.....per jaar
- Berichten huis aan huis de oplage..... De frequentie:.....per jaar
- Brieven de oplage..... De frequentie:.....per jaar
- Rekeningen / overzichten de oplage..... De frequentie:.....per jaar
- Informatie avonden aantal..... De frequentie:.....per jaar
- Tentoonstellingen aantal..... De frequentie:.....per jaar
- Advertenties aantal..... De frequentie:.....per jaar
- TV (stad, provincie) aantal..... De frequentie:.....per jaar
- Radio (stad, regio, provincie) aantal..... De frequentie:.....per jaar
- Balie contacten aantal..... De frequentie:.....per jaar
- Individuele contacten / adviezen aantal..... De frequentie:.....per jaar
- Internet / e-mail aantal..... De frequentie:.....per jaar
- Anders..... aantal..... De frequentie:.....per jaar
- Anders..... aantal..... De frequentie:.....per jaar

4. Gegevens over onderwerpen van contact met consumenten

Over welke thema's die met Energie Prestatie Advies, energiebesparing en wonen heeft u contact met consumenten in de gemeente?

- Energiebesparing
- Energie Prestatie Advies
- Materiaal gebruik
- Binnenmilieu
- Woning verbetering
- Subsidies
- Algemeen woningonderhoud
- Algemeen milieu
- Anders.....

5. Werkt u samen met andere organisaties binnen de gemeente?

Ja /Nee

Indien ja, welke .....

Om wat voor soort samenwerking gaat het?

- Communicatie
- Projecten
- Anders .....

6. Heeft u de komende tijd projecten die te maken hebben met de onderwerpen Energie Prestatie Advies, energiebesparing en wonen?

Ja /Nee   Zo ja welke? .....

7. Ben u bereid om samen met de gemeente nieuwe projecten te starten in het kader Energie Prestatie Advies, energiebesparing en wonen ?

Ja /Nee

8. Bent u beried uw media beschikbaar te stellen voor communicatie vanuit de gemeente over Energie Prestatie Advies, energiebesparing en wonen?

Ja /Nee

9. Heeft u nog ideeën, suggestie?

Voor het onderzoek, namelijk:

.....
.....

Voor de communicatie, namelijk:

.....
.....

Voor een project, namelijk:

.....
.....

Anders , namelijk;

.....
.....

Dank voor uw medewerking! U kunt dit formulier opsturen of faxen aan: .....

5 VOORBEELDBRIEF HAARLEM

Haarlem

Gemeente Haarlem

Ton Smit
Wethouder Financiën, Milieu, Reiniging, Natuur & Landschap
en het Nutsbedrijf CAI

Retouradres Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de eigenaar/bewoners van de Europawijk

Datum 11 januari 2000
Contactpersoon Theo Elfrink
Doorkiesnummer 023-5114597
Bijlage(n) Folder actie Woongenot en brochure met richtprijzen energiematregelen
Onderwerp Actie Woongenot voor koopwoningen in de Europawijk

Geachte heer/mevrouw,

Een behaaglijke temperatuur in huis en toch een lage energierekening? Dat kan als u meedoet aan de actie Woongenot. Als eigenaar/bewoner kunt u voor een scherpe prijs uw huis laten isoleren en een HR-ketel of een zonneboiler aanschaffen. Als u een offerte aanvraagt, krijgt u vooraf een gratis en deskundig Energieprestatieadvies voor uw woning.

Onderzoek van de gemeente en het energiebedrijf heeft aangetoond dat ook in uw type woning een forse besparing mogelijk is. Bij deze brief ontvangt u de folder 'actie Woongenot' met meer informatie over de energiebesparende mogelijkheden voor uw woning en het gratis energiebesparingsadvies. Verder vindt u een brochure met de richtprijzen voor isolatie en verwarming per type woning. Indien u besluit om gebruik te maken van de energiebesparende mogelijkheden, wordt alles voor u geregeld: de selectie van betrouwbare installateurs en isolatiebedrijven, de aankoop van materialen, de montage en de aanvraag van subsidies. Als u interesse heeft, kunt u de antwoordkaart in de folder invullen voor een gratis en deskundig advies en een vrijblijvende offerte.

Dit aanbod is onderdeel van de actie Woongenot waarin gemeente, energiebedrijf, lokale (milieu)organisaties en woningcorporaties samenwerken om de woningen in Europawijk energiezuinig en comfortabel te maken. De komende week valt er een speciale wijkkrant bij u op de mat waarin u meer informatie vindt over deze actie. Voor meer informatie over de actie en een persoonlijk advies van energiebedrijf NUON over uw besparingsmogelijkheden kunt u ook terecht op de informatiebijeenkomst op donderdag 27 januari in de Ontmoetingskerk aan de Frankrijklaan 4. De bijeenkomst begint om 20.00 uur (koffie vanaf 19.30).

Met vriendelijke groet,

Ton Smit
Wethouder milieu

Gaarne bij beantwoording ons kenmerk vermelden
Stadhuis Grote Markt 2 Haarlem - Telefoon 023 5113000 - Fax 023 5113441

Hoe energiezuinig is uw huis?

EPA: advies over wooncomfort en efficiënt energiegebruik

Gaat u verhuizen of verbouwen? Wilt u weten wat u in uw woning kunt besparen op de energiekosten? Dan is een maatwerkadvis van een onafhankelijke adviseur mooi meegenomen. Want energie besparen en meer wooncomfort gaan prima samen en dat is goed voor uw portemonnee en beter voor het milieu.

Het klimaat verandert doordat wij teveel energie verbruiken, ook thuis. De overheid subsidieert daarom energiebesparende maatregelen die u niet alleen geld besparen, maar ook het wooncomfort van uw huis verbeteren. Om er achter te komen wat voor uw woning geschikte maatregelen zijn, kunt u een EPA-advies aanvragen. EPA staat voor Energie Prestatie Advies.

Wat doet een EPA-adviseur?

De EPA-adviseur komt bij u langs en kijkt met een deskundige blik naar de isolatie, verwarming, ventilatie en verlichting in uw woning. U krijgt een advies op maat over hoe u in uw huis nog meer energie kunt besparen. De EPA-adviseur vertelt u bovendien in welke tijd u de maatregelen terugverdient en op welke premies u aanspraak kunt maken. Kortom, EPA is waardevol maatwerkadvis, wat u ook nog eens extra oplevert.

Hoeveel subsidie krijgt u?

Het advies van de EPA-adviseur hoeft u niets te kosten. Wanneer u een of meer energiebesparende maatregelen uitvoert, ontvangt u namelijk een tegemoetkoming van € 159* voor het EPA-advies.

Bovendien geeft de overheid een extra premie van 25% op deze energiebesparende maatregelen. En dat bedrag kan flink oplopen. Dat is niet het enige voordeel, want energiebesparende maatregelen leveren u ook een lagere energierekening, waardevermeerdering van uw huis en meer wooncomfort op. De maatregelen zorgen er immers voor dat uw huis behaaglijker wordt.

Wat is een EPA-advies?

Het Energie Prestatie Advies is maatwerk. Het advies is op uw woonsituatie en op uw plannen toegesneden. De EPA-adviseur kijkt met een deskundige blik naar uw huis en de verbouwingsplannen die u hebt. Hij stelt vast welke

energiebesparende maatregelen technisch mogelijk en effectief zijn in uw woning. Het advies wordt vastgelegd in een compleet en overzichtelijk rapport. U weet dan precies: hoe energiezuinig uw huis nu is; hoe u uw woning kunt verbeteren; wat daarvan de kosten en baten zijn; welke premies u kunt aanvragen.

Waar vindt u een EPA-adviseur?

In Nederland zijn ruim 300 vakbekwame adviseurs actief, meestal aangesloten bij een installatie- of isolatiebedrijf of een aannemer.

Zo vindt u altijd wel een EPA-adviseur bij u in de buurt. Er zijn ook maatregelen die u met subsidie zelf kunt uitvoeren, zoals daken spouwmuurisolatie.

Meer informatie?

Voor meer informatie over EPA en energieprijzen kunt u terecht bij uw energiebedrijf of uw installateur. Voor adressen van EPA-adviseurs bij u in de buurt kunt u de internetsite www.epadesk.nl raadplegen.

U kunt ook bellen met Milieu Centraal 0900-1719 (€ 0,15/min). Hebt u de beschikking over internet? Dan kunt u alle informatie nog eens rustig nalezen op de site van het ministerie van VROM: www.vrom.nl.

* Waarschijnlijk wordt het subsidiebedrag per 1 juli 2002 verhoogd naar € 200. Er wordt gewerkt aan versoepeling van de regeling. Kijk voor actuele informatie op www.vrom.nl/epa

REKENVOORBEELD

Stel, u bewoont een gemiddelde eensgezins-tussenwoning. De EPA-adviseur stelt voor het dak te laten isoleren. De kosten en baten zijn dan:

EPA	Isolatiekosten	Subsidie	Netto investering	Jaarlijkse besparing
€ 159	€ 2287	€ 159 tegemoetkoming EPA-advies € 699 via energiepremiereregeling € 175 extra premie na EPA-advies	€ 1412	€ 141 besparing op de energiekosten

Aan bovenstaand rekenvoorbeeld kunnen geen rechten worden ontleend

Laatste fase Actie Wooncomfort Zeist

In september begint de laatste fase van de Actie Wooncomfort Zeist, een actie voor comfortabel en gelijktijdig energiezuinig wonen. Heeft u plannen om bijvoorbeeld uw huis te isoleren of een nieuwe c.v. of zonneboiler aan te schaffen, dan zijn er nu aantrekkelijke prijzen en subsidiemogelijkheden. Bovendien is er een mogelijkheid voor voordienanciering, waarbij de rente fiscaal aftrekbaar is.

De gemeente Zeist wil door middel van deze Actie het wooncomfort van de particuliere huiseigenaren uit Zeist verbeteren en tevens het energieverbruik omlaag brengen. Tijdens dit project wordt samengewerkt met de energiebedrijf Eneco en Remu, en Planbuilding namens de uitvoerende bedrijven. De Actie wordt gecoördineerd door de Milieudienst.

De actie is gericht op woningen die gebouwd zijn voor 1985. Na de start van het project in februari 2000 zijn er vier informatie-avonden gehouden. Hierna hebben ruim 400 huiseigenaren zich aangemeld. Voor alle belangstellenden worden op 8 en 22 september van 10.00 tot 13.00 uur inloop-

informatiebijeenkomsten gehouden in het hoofdgebouw van Eneco Energie, hoek Steynlaan/Antonlaan te Zeist. Tijdens deze bijeenkomsten kunt u vragen stellen aan deskundigen van onder andere, energiebedrijven, isolatiebedrijven, installateurs en vertegenwoordigers van de gemeente Zeist.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met P. Aelmans van de Milieudienst, telefoon 030-6999512 of via de e-mail p.aelmans@milieudienstzou.nl.

Energiebesparen is geld besparen

Hilversumse huisbezitters in het Schilderskwartier en 't Hoogt van 't Kruis ontvangen op 20 augustus een brief van de gemeente. In die brief vraagt de gemeente de eigenaar/bewoners om mee te doen aan de actie Gooi Vecht voor Energiebesparing. Doel van de actie is het verbeteren van de energieprestatie van particuliere woningen.

Daarom worden de woningbezitters uitgenodigd voor een informatie-bijeenkomst over de energiepremiereregeling en het Energie Prestatie Advies.

Belangstellenden kunnen daarvoor terecht op dinsdag 28 augustus van 19.00 tot 21.30 uur in buurthuis De Lelie aan de Leliestraat 6-8 in Hilversum.

De gemeente Hilversum vindt het belangrijk dat de energie-

prestatie van woningen verbeterd wordt. Dat staat in het energiebeleidsplan van de gemeente. Hilversum stelt zich ten doel om in 2002 het energieverbruik van de particuliere woningen gemiddeld 11,5% lager te laten zijn dan in 1996. Daarom doet de gemeente Hilversum mee met de actie Gooi Vecht voor Energiebesparing. Dit houdt in, dat particuliere woningbezitters voor f 350,- een Energie Prestatie Advies kunnen laten opstellen door medewerkers van het coördinatiecentrum van de actie. Zodra er één van de geadviseerde maatregelen wordt uitgevoerd, krijgt de eigenaar f 350,- subsidie voor het advies, plus de premie voor de maatregel, plus 25% extra premie. Bovendien geeft het coördinatiecentrum voordelige offertes voor ener-

giepremie-maatregelen. Daarvoor kunt u natuurlijk ook bij uw eigen installatiebedrijf terecht. Wellicht kan die ook een Energie Prestatie Advies voor u opstellen. Een lijst met energieprestatie-adviseurs is te vinden op internet via www.opadesk.nl

Huurders kunnen met vragen over energiebesparing terecht bij hun woninggeenaaar. Die moet toestemming geven voor de maatregelen. Woningcorporaties krijgen een lagere vergoeding voor Energie Prestatie Adviezen. Daartegenover staat dat zij met één advies voor meer gelijksoortige woningen kunnen volstaan, om de 25% extra premie te kunnen krijgen.

Voor meer informatie kunt u bellen met het coördinatiecentrum Gooi Vecht voor Energiebesparing: tel: 624 40 54.

9 ENERGIEPREMIES MAATREGELEN AAN DE WONING

BIJLAGE I: ENERGIEPREMIE-LIJST 2002

Nummer	Apparaat/Voorziening	Eenheid	Energiepremie (in euro)
2001	Vloerisolatie met $R \geq 1,30 \text{ m}^2 \cdot \text{K}/\text{W}$	m^2	7,5
2002	Bodemisolatie met $R \geq 1,30 \text{ m}^2 \cdot \text{K}/\text{W}$ (bodem/opgaande werk) of $R \geq 3,00 \text{ m}^2 \cdot \text{K}/\text{W}$ (bodem)	m^2	7,5
2003	Spouwmuurisolatie met $R \geq 1,30 \text{ m}^2 \cdot \text{K}/\text{W}$	m^2	6
2004	Gevelisolatie met $R \geq 1,30 \text{ m}^2 \cdot \text{K}/\text{W}$	m^2	15
2005	Dak-of vlieringisolatie met $R \geq 1,30 \text{ m}^2 \cdot \text{K}/\text{W}$	m^2	12,5
2006	Doe-het-zelf toepassing isolatie met $R_d \geq 1,30 \text{ m}^2 \cdot \text{K}/\text{W}$	m^2	2,5
2007	HR++ glas (spouw $\geq 15 \text{ mm}$ of $U \leq 1,20 \text{ W}/\text{m}^2 \cdot \text{K}$)	m^2	30
2008	HR++glas (spouw $\geq 9 \text{ mm}$ en $\leq 15 \text{ mm}$ en $U \geq 1,20 \text{ W}/\text{m}^2 \cdot \text{K}$)	m^2	20
2009	Galerij- of balkonafdichting	woning	100
2010	HR-ketel ($\leq 35 \text{ kW}$)	stuk	50
2011	HR-ketel ($> 35 \text{ kW}$)	kW	1,5
2012	Woningaanpassing warmtelevering	woning	50
2013	Individuele warmtebemetering	woning	70
2014	Warmteterugwinning uit ruimteventilatielucht	stuk	100
2015	Gelijkstroomventilator voor woningventilatieoepassing	stuk	50
2016	HF-verlichting	stuk	10
2017	Aanwezigheids- en/of daglichtsensoren	stuk	15
2018	Lage Temperatuur CV	woning	300
2019	Vloer-of wandverwarming aangesloten op Lage Temperatuur CV	woning	230
2020	Lage Temperatuur luchtverwarming	woning	230
2021	EPA van niet procesgecertificeerde onderneming voor één woning ^{1) 2)}	woning	160
2022	EPA van niet procesgecertificeerde onderneming voor een woningblok van 2 t/m 10 woningen ^{1) 2)}	woning	114
			max. 456 per woningblok
2023	EPA van niet procesgecertificeerde onderneming voor een woningblok van meer dan 10 woningen ^{1) 2)}	woning	46
			max. 1.610 per woningblok
2024	EPA van procesgecertificeerde onderneming voor één woning ¹⁾	woning	200
2025	EPA van procesgecertificeerde onderneming voor rij(-en) woningen, grondgebonden zelfstandige wooneenheden, vrijstaande woning ¹⁾	woning	150
			max 750 per aanvraag
2026	EPA van procesgecertificeerde onderneming voor woongebouw(-en), gestapelde woningen ¹⁾	woning	150
			max. 3.000 per aanvraag
2030	Ventilatiesysteem met actieve roosters	woning	100
2040	HR-warmtapwaterbereider ($\leq 70 \text{ kW}$)	stuk	100
2050	Warmte-isolerende buitendeur met U-waarde $\leq 1,20 \text{ W}/\text{m}^2 \cdot \text{K}$	stuk	70
3010	Fotovoltaïsche zonne-energie (PV-systeem)	Wp	3,5
3020	Zonneboiler $\geq 3 \text{ GJ}$	stuk	700
3030	Zonneboiler 2 – 3 GJ	stuk	455
3040	Collectieve zonneboiler	m^2	125
3050	Warmtepompboiler/warmtapwaterdeel individuele warmtepomp	stuk	700
3060	Collectieve warmtepomp voor warm tapwater/warmtapwaterdeel collectieve warmtepomp	woning	500
			max. 25.000 per aanvraag
3070	Individuele warmtepomp (water) voor ruimteverwarming	stuk	2.000
3072	Individuele warmtepomp (bodem) voor ruimteverwarming	stuk	2.000
3074	Individuele warmtepomp (lucht) voor ruimteverwarming	stuk	1.500
3080	Collectieve warmtepomp voor ruimteverwarming	woning	1.000
			max. 50.000 per aanvraag

1) Wanneer op basis van een EPA één of meerdere voorzieningen worden getroffen die behoren tot de nummers 2001 t/m 2020, 2030, 2040, 2050 of 3010 t/m 3080 dan wordt de premie voor die voorziening(en) vermeerderd met een bonus van 25%, mits de EPA voor toekenning van een energiepremie in aanmerking komt.

2) Geldig indien uitgebracht vóór 1 juli 2002

10 VOORBEELD ADVERTENTIE EPA I

Bent u van plan een huis te kopen of uw huis te verbouwen? Laat dan een Energie Prestatie Advies (EPA) uitvoeren! EPA is een advies over maatregelen die het energieverbruik van uw huis verlagen. EPA biedt u vele voordelen: comfortabeler wonen, honderden gulden subsidie, een bonus van 25% op de energieprijzen, een lagere energierekening en u helpt het milieu.

Wilt u meer weten?
 Neem dan contact op met uw gemeente
 Of neem contact op met MilieuCentraal
 ☎ 0900-1719 (30 ct/min)

epa
 Een persoonlijk advies!

www.epadesk.nl

11 VOORBEELD ADVERTENTIE EPA 2

Bent u van plan een huis te kopen of uw huis te verbouwen? Laat dan een Energie Prestatie Advies (EPA) uitvoeren! EPA is een advies over maatregelen die het energieverbruik van uw huis verlagen. EPA biedt u vele voordelen: comfortabeler wonen, honderden gulden subsidie, een bonus van 25% op de energieprijzen, een lagere energierekening en u helpt het milieu.

Wilt u meer weten?
 Neem dan contact op met uw gemeente
 Of neem contact op met MilieuCentraal
 ☎ 0900-1719 (30 ct/min)

epa
 Een persoonlijk advies!

www.epadesk.nl

12 VOORBEELD EPA BROCHURE

Energiepremie 2002

**ENERGIEZUINIG WONEN
 NU EXTRA VOORDELIG**

50

- Zonne-energie
- Dakisolatie
- Muurisolatie
- Vloerisolatie
- HR++glas
- HR-107 ketel
- en meer ...

**ENERGIEPREMIE
 VOOR U EN HET MILIEU**

**BESPAAR
 v.a.
 € 50,-**

13 VOORBEELD ENERGIEPREMIE 2002 BROCHURE

Ministerie van Volkshuisvesting,
 Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

JANUARI 2002

Hallo Nederland
Hoe energiezuinig is uw huis?

EPA: advies over wooncomfort en efficiënt energiegebruik

14 BESTELFORMULIER MATERIAAL ENERGIE NED

Bestelformulier

PROMOTIEMATERIAAL
ENERGIEPREMIE

Consumentenfolders (met daarin de aanvraagformulieren)

- 50 folders 'Energiezuinig Kopen' (witgoed, armaturen, LCD-monitoren)
- 25 folders 'Energiezuinig Wonen' (folder isolatiemaatregelen, HR ++ glas, HR-ketel 107, zonne-energie e.d.)
- 50 folders 'Energiezuinig Klussen'
- Blok met 50 Energiepremiebonnen (aanvraagformulier) voor doe-het-zelf isolatiemateriaal (bouwmarkten e.d.)
- Brochure 'Energiepremie, de Regeling' (de voorwaarden van de Energiepremieregeling; (16 pag.))
- Aanvraagformulier Verhuurders

Winkelmateriaal

- Vel met 6 stickers Energiepremie logo (voor op witgoedapparaten)
- Display voor consumentenfolder 'Energiezuinig kopen' (witgoed folder)

Informatie voor verkopers, installateurs, winkeliers

- Folder 'Wat u als Verkoper of Vakbedrijf moet weten'
- Bestelformulier voor nabestelling promotiemateriaal

Wilt u iets bestellen en is uw adres niet of onjuist vermeld? Vul dan hieronder de juiste gegevens in.

	Naam bedrijf: _____
	Bezorgadres: _____
	Postcode: _____
	Plaats: _____
	Telefoonnummer: _____
	Faxnummer: _____

Datum: _____

Paraaf: _____

Dit formulier kunt u zenden aan:

Quint & Partners bv
Energiepremie
Postbus 122
7300 AC Apeldoorn

Of fax het naar:

Quint & Partners bv
Energiepremie
055 - 578 5683

- Houdt u er rekening mee dat het gemiddeld 5 werkdagen duurt voordat u uw bestelling in huis heeft.

15 WELK ENERGIEBEDRIJF?

WELK ENERGIEBEDRIJF?

U dient uw aanvraag te sturen aan het energiebedrijf, dat energie levert aan het adres waar het apparaat is geïnstalleerd of de maatregelen zijn aangebracht. Hieronder vindt u een overzicht van alle gemeenten in Nederland met daarachter het energiebedrijf dat elektriciteit (e), gas (g) of stadsverwarming (sv) levert. Zo kunt u bepalen naar welk energiebedrijf uw aanvraag moet worden gestuurd. Onder aan deze lijst staan de adresgegevens van de energiebedrijven vermeld.

Indien u (alleen) een energieleverancier voor duurzaam opgewekte elektriciteit heeft, kunt u uw aanvraag daar naar toe sturen. Zie voor de adresgegevens van deze energieleverancier uw laatste energienota.

Gemeente   **Elektriciteit (e), gas (g) of stadsverwarming (sv)**

A

Aa en Hunze	Essent Energie Noord NV (e/g)
Aalburg	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)
Aalsmeer	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Aalten	NUON Noord en Oost Nederland (e)
Abcoude	REMU NV (e/g)
Achtkarspen	NUON Noord en Oost Nederland (e); ENECO Energie N-O Friesland (g)
Akersloot	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Alblasserdam	ENECO Energie (e/g)
Albrandswaard	ENECO Energie (e/g)
Alkemade	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Alkmaar	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Almelo	Cogas (e/g)
Almere	NUON Noord en Oost Nederland (e/g/sv)
Alphen a/d Rijn	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Alphen-Chaam	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)
Ambt Delden	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Ambt Montfort	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Ameland	NUON Noord en Oost Nederland (e); ENECO Energie N-O Friesland (g)
Amerongen	REMU NV (e/g)
Amersfoort	REMU NV (e/g)
Ammerzoden	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Amstelveen	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Amsterdam	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Andijk	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Angerlo	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Anloo	Essent Energie Noord NV (e/g)
Anna Paulowna	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Apeldoorn	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Appingedam	Essent Energie Noord NV (e/g)
Aroen en Velden	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Arnhem	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Assen	Essent Energie Noord NV (e/g)
Asten	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Avereest	Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g)
Axel	DELTA Nutsbedrijven (e/g)

B

Baarle-Nassau	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)
Baarn	REMU NV (e/g)
Barendrecht	ENECO Energie (e/g)
Barneveld	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Bathmen	Essent Energie Noord NV (e/g)
Bedum	Essent Energie Noord NV (e/g)
Beek	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Beemster	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Beesel	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Belfeld	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Bellingwolde	Essent Energie Noord NV (e/g)
Bemmel	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Bennebroek	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Bergambacht	ENECO Energie (e/g)
Bergen (NH)	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Bergen (L)	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Bergen op Zoom	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
Bergeyk	Essent Energie Brabant BV (e/g); NV NRE (g)
Bergh	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Bergschenhoek	ENECO Energie (e/g)
Berkel en Rodenrijs	ENECO Energie (e/g)
Bernheze	Essent Energie Brabant BV (e/g); Obragas Holding NV (g)
Berispe	ENECO Energie (e/g)
Best	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)
Beuningen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Beverwijk	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Bildt, het	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NV-ZO-ZW (g)

Binnenmaas	ENECO Energie (e/g)
Bladel	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)
Blaricum	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Blaauw	ENECO Energie (e/g)
Bloemendaal	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Boamsterhim	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NV-ZO-ZW (g)
Bodegraven	ENECO Energie (e/g)
Boekel	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Bolsward	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NV-ZO-ZW (g)
Borculo	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Borger-Odoorn	Essent Energie Noord NV (e/g)
Born	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Borne	Cogas (g); Essent Energie Noord NV (e)
Borsele	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
Boskoop	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Boxmeer	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Boxtel	Essent Energie Brabant BV (e/g)
Brakel	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Breda	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
Bredewater	Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g)
Breukelen	REMU NV (e/g)
Brielle	ENECO Energie (e/g)
Broekhuizen	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Brummen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Brunssum	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Budel	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)
Bunnik	REMU NV (e); ENECO Energie Zeist en Omstreken BV (g)
Bunschoten	REMU NV (e/g)
Buren	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Bussum	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
C	
Capelle aan den IJssel	ENECO Energie (e/g)
Castricum	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Coevorden	Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g); NV NRE (g)
Cranendonck	ENECO Energie (e/g)
Cromstrijen	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Cuijk	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Culemborg	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
D	
Dalfsen	Essent Energie Noord NV (e/g)
Dantumadeel	NUON Noord en Oost Nederland (e); ENECO Energie N-O Friesland (g)
De Bilt	REMU NV (e); ENECO Energie Zeist en Omstreken BV (g)
De Lier	Westland Energie Services B.V. (e/g)
De Marne	Essent Energie Noord NV (e/g)
De Ronde Venen	REMU NV (e/g)
De Wolden	Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g)
Delden	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Delft	ENECO Energie (e/g)
Delfzijl	Essent Energie Noord NV (e/g)
Den Ham	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Den Helder	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Den Hoorn	Westland Energie Services B.V. (e/g)
Denekamp	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Deurne	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Deventer	Essent Energie Noord NV (e/g)
Didam	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Diemen	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Diepenheim	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Diepenveen	Essent Energie Noord NV (e/g)
Dinkelland	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Dinxperlo	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Dirksland	ENECO Energie (e/g)
Dordrecht	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Doesburg	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Doetinchem	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Dongen	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
Dongeradeel	NUON Noord en Oost Nederland (e); ENECO Energie N-O Friesland (g)
Doorn	REMU NV (e); ENECO Energie Zeist en Omstreken BV (g)
Dordrecht	ENECO Energie (e/g)
Drechterland	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Driebergen-Rijsenburg	REMU NV (e); ENECO Energie Zeist en Omstreken BV (g)
Drimmelen	Intergas nv (g); Essent Energie Brabant BV (e)
Dronten	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Druuten	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Duiven	NUON Noord en Oost Nederland (e/g/sv)
E	
Echt	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Echteld	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Edam-Volendam	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Ede	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Eelde	Essent Energie Noord NV (e/g)
Eemnes	REMU NV (e/g)
Eemsummond	Essent Energie Noord NV (e/g)
Eersel	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)
Edmond	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Eibergen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Eijsden	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Eindhoven	NV NRE (e/g)
Elburg	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Elst	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Emmen	Essent Energie Noord NV (e/g)
Enkhuizen	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)

Enschede	Essent Energie Noord NV (e/g)	Hoewelaken	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Epe	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Hof van Twente	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Ermelo	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Holten	Essent Energie Noord NV (e/g); Cogas (g)
Etten-Laur	Essent Energie Brabant BV (e/g)	Honselersdijk	Westland Energie Services B.V. (e/g)
F		Hontenisse	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
Ferwerderadiel	NUON Noord en Oost Nederland (e); ENECO Energie N-O Friesland (g)	Hoogeveen	NV RENDO (e/g)
Franekeradeel	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)	Hoogezand-Sappemeer	Essent Energie Noord NV (e/g)
G		Hoorn	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Gaasterlân-Sleat	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)	Horst	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Gasselte	Essent Energie Noord NV (e/g)	Houten	REMU NV (e/g)
Geertruidenberg	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)	Huisen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Geldermalsen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Huizen	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Geldrop	Essent Energie Brabant BV (e/g)	Hulst	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
Geele	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Hummelo en Keppel	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Gemert-Bakel	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)	Hunsel	Essent Energie Limburg BV (e/g); ENECO Energie Weert (g)
Gendingen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	I	
Gendt	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	IJsselham	Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g)
Genemuiden	Essent Energie Noord NV (e/g)	IJsselmuiden	Essent Energie Noord NV (e/g)
Gennep	Essent Energie Limburg BV (e/g)	IJsselstein	REMU NV (e/g)
Giessenlanden	ENECO Energie (e/g)	J	
Gieten	Essent Energie Noord NV (e/g)	Jacobswoude	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Gilze en Rijen	Essent Energie Brabant BV (e/g)	K	
Goedereede	ENECO Energie (e/g)	Kampen	Essent Energie Noord NV (e/g)
Goes	DELTA Nutsbedrijven (e/g)	Kapelle	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
Goirle	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)	Katwijk	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Goor	Cogas (e/g)	Kerkrade	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Gorinchem	ENECO Energie (e/g)	Kerkwijk	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Gorsse	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Kessel	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Gouda	ENECO Energie (e/g)	Kesteren	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Graafstroom	ENECO Energie (e/g)	Kollumerland en Nieuwkruisland	NUON Noord en Oost Nederland (e); ENECO Energie N-O Friesland (g)
Graft-De Rijk	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Korendijk	ENECO Energie (e/g)
Gramsbergen	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)	Krimpen aan den IJssel	ENECO Energie (e/g)
Grave	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)	Kwintshoek	Westland Energie Services B.V. (e/g)
½-Graveland	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	L	
½-Gravendeel	ENECO Energie (e/g)	Laarbeek	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
½-Gravenhage	ENECO Energie (e/g)	Landerd	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
½-Gravenzande	Westland Energie Services B.V. (e/g)	Landgraaf	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Groenlo	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Landsmeer	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Groesbeek	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Langedijk	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Groningen	Essent Energie Noord NV (e/g)	Laren	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Grootegast	Essent Energie Noord NV (e/g)	Leek	Essent Energie Noord NV (e/g)
Grubbevorst	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Leerdam	ENECO Energie (e/g)
Gulpen	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Leersum	REMU NV (e/g)
H		Leeuwarden	Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (e/g)
Haaksbergen	Essent Energie Noord NV (e/g)	Leeuwarderadeel	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)
Haaren	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)	Leiden	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Haarlem	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Leiderdorp	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)	Leidschendam	ENECO Energie (e/g)
Haarlemmermeer	NUON Noord en Zuid Holland (e); NV Nutsbedr. Haarlemmermeer (g)	Lelystad	NUON Noord en Oost Nederland (e/g;sv)
Haalen	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Lemsterland	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)
Halderberge	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)	Leusden	REMU NV (e/g)
Hardenberg	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)	Lichtenvoorde	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Harderwijk	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Liemeer	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Hardinxveld-Giessendam	ENECO Energie (e/g)	Lienden	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Haren	Essent Energie Noord NV (e/g)	Liesveld	ENECO Energie (e/g)
Harenkarspel	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Limmen	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Harlingen	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)	Lingewaal	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Hasselt	Essent Energie Noord NV (e/g)	Lingewaal	ENECO Energie (e/g)
Hatterum	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Lisse	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Hedel	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Lith	Essent Energie Brabant BV (e/g)
Heel	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Littenseradiel	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)
Heemskerk	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)	Lochem	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Heemstede	ENECO Energie Noord Holland (e/g)	Loenen	REMU NV (e); NUON Noord en Oost Nederland (g)
Heerde	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Loon op Zand	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
Heerenveen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Loosdrecht	REMU NV (e); NUON Noord en Zuid Holland (g)
Heerewaarden	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Lopik	REMU NV (e/g)
Heerhugowaard	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Loppersum	Essent Energie Noord NV (e/g)
Heerjansdam	ENECO Energie (e/g)	Lossler	Essent Energie Noord NV (e/g)
Heerlen	Essent Energie Limburg BV (e/g)	M	
Heeze-Leende	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)	Maarn	REMU NV (e); ENECO Energie Zeist en Omstreken BV (g)
Heiloo	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Maarsse	REMU NV (e/g)
Heino	Essent Energie Noord NV (e/g)	Maartensdijk	REMU NV (e/g)
Helden	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Maasbracht	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Hellendoorn	Essent Energie Noord NV (e/g)	Maasbree	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Hellevoetsluis	ENECO Energie (e/g)	Maasdijk	Westland Energie Services B.V. (e/g)
Helmond	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)	Maasdonk	Essent Energie Brabant BV (e/g)
Hendrik-Ido-Ambacht	ENECO Energie (e/g)	Maasdriel	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Hengelo (Gld.)	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Maasland	Westland Energie Services B.V. (e/g)
Hengelo (uitgezonderd de Hasseler Es)	Essent Energie Noord NV (e/g)	Maassluis	ENECO Energie (e/g)
Hengelo (Hasseler Es)	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)	Maastricht	Nutsbedrijven Maastricht (e/g); Essent Energie Limburg BV (e/g)
½-Hertogenbosch	Essent Energie Brabant BV (e/g)	Made	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)
Heteren	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Margraten	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Heumen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Markelo	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Heusden	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)	Marum	Essent Energie Noord NV (e/g)
Heythuysen	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Mathenesse (R'dam)	ENECO Energie (e/g)
Hillegom	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Maurik	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Hilvarenbeek	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)	Medemblik	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Hilversum	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Meerlo-Wanssum	Essent Energie Limburg BV (e/g)

Meerssen	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Rijnsburg	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Meijel	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Rijnwaarden	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Menaldumadeel	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)	Rijnwoude	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Menterwolde	Essent Energie Noord NV (e/g)	Rijssen	Essent Energie Noord NV (e/g); Cogas (g)
Moppel	Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g)	Rijswijk	ENECO Energie (e/g)
Middelbeers	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)	Roden	Essent Energie Noord NV (e/g)
Middelburg	DELTA Nutsbedrijven (e/g)	Roerdalen	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Middelharnis	ENECO Energie (e/g)	Roermond	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Mierlo	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)	Roggel en Neer	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Mill en Sint Hubert	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)	Rolde	Essent Energie Noord NV (e/g)
Millingen a/d Rijn	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Roosendaal	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
Moerdijk	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)	Rossum	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Monster	Westland Energie Services B.V. (e/g)	Rotterdam (Noord)	ENECO Energie (e/g)
Montfoort	REMU NV (e/g)	Rotterdam (Zuid)	ENECO Energie (e/g)
Mook en Middelaar	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Rozenburg	ENECO Energie (e/g)
Moordrecht	ENECO Energie (e/g)	Rozendaal	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Muiden	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Rucphen	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)
		Ruurlo	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
N		S	
Naaldwijk	Westland Energie Services B.V. (e/g)	Sas van Gent	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
Naarden	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Sassenheim	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Nederhorst den Berg	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Schagen	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Nederlek	ENECO Energie (e/g)	Scheemda	Essent Energie Noord NV (e/g)
Nedenweert	ENECO Energie Weert (g)	Schermer	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Nederweert	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Scherpenzeel	NUON Noord en Oost Nederland (e); REMU NV (g)
Neede	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Schiedam	NV ONS Energie (e/g)
Neerijnen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Schiermonnikoog	NUON Noord en Oost Nederland (e); ENECO Energie N-O Friesland (g)
Niedorp	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Schijndel	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Nieuw-Lekkerland	ENECO Energie (e/g)	Schinnen	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Nieuwegein	REMU NV (e/g)	Schipluiden	Westland Energie Services B.V. (e/g)
Nieuwerkerk a/d IJssel	ENECO Energie (e/g)	Schoonebeek	Essent Energie Noord NV (e/g)
Nieuwkoop	REMU NV (e); NUON Noord en Zuid Holland (g)	Schoonhoven	ENECO Energie (e/g)
Nieuwleusen	Essent Energie Noord NV (e/g)	Schoorl	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Nijefurd	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)	Schouwen-Duiveland	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Sevenum	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Nijkerk	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Simpelveld	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Nijmegen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Sint-Anthonis	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Noord-Beveland	DELTA Nutsbedrijven (e/g)	Sint-Michiëlsgestel	Essent Energie Brabant BV (e/g)
Noorder-Koggenland	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Sint-Oedenrode	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Noordoostpolder	Essent Energie Noord NV (e/g)	Sittard	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Noordwijk	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Skarsterlân	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)
Noordwijkerhout	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)		Essent Energie Noord NV (e/g)
Nootdorp	ENECO Energie (e/g)	Sleen	ENECO Energie (e/g)
Norg	Essent Energie Noord NV (e/g)	Sliedrecht	Essent Energie Noord NV (e/g)
Nuene, Gerwen en Nederwetten	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)	Slochteren	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
Nunspeet	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Sluis-Aardenburg	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Nuth	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Smilde	Essent Energie Noord NV (e/g)
		Sneek	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)
O			REMU NV (e/g)
Obdam	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Soest	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Odoorn	Essent Energie Noord NV (e/g)	Someren	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Oegstgeest	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Son en Breugel	ENECO Energie (e/g)
Oirschot	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)	Spijkensisse	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
Oisterwijk	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)	Stad Delden	Essent Energie Noord NV (e/g)
Oldebroek	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Stadskanaal	Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g)
Oldenzaal	Cogas (e/g)	Staphorst	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Olst	Essent Energie Noord NV (e/g)	Stede Broec	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
Ommen	Essent Energie Noord NV (e/g)	Steenbergen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Onderbanken	Essent Energie Limburg BV (e/g)	Steenederen	NV RENDO (e/g)
Oostburg	DELTA Nutsbedrijven (e/g)	Steenwijk	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Oosterhout	Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)	Stramproy	Essent Energie Limburg BV (e/g); ENECO Energie Weert (g)
Oostflakkee	ENECO Energie (e/g)	Srijen	ENECO Energie (e/g)
Ooststellingwerf	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)	Susteren	Essent Energie Limburg BV (e/g)
	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	Swalmen	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Oostzaan	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)		
Ootmarsum	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)	T	
Opmeer	NUON Noord en Oost Nederland (e); Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)	Tegelen	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Opsterland	Essent Energie Brabant BV (e/g)	Ten Boer	Essent Energie Noord NV (e/g)
	Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)	Ter Aar	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Oss	ENECO Energie (e/g)	Terneuzen	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
Oud-Beijerland	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)	Terschelling	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Ouder-Amstel	ENECO Energie (e/g)	Texel	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
	ENECO Energie (e/g)	Tholen	DELTA Nutsbedrijven (e/g)
Ouderkerk a/d IJssel	ENECO Energie (e/g)	Thorn	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Ouderkerk	ENECO Energie (e/g)	Tiel	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Oudewater	ENECO Energie (e/g); REMU NV (e)	Tilburg	Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
Overschie (R'dam)	ENECO Energie (e/g)	Tubbergen	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
		Twenterand	Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
P		Tytsjerksteradiel	NUON Noord en Oost Nederland (e); ENECO Energie N-O Friesland (g)
Papendrecht	ENECO Energie (e/g)		
Peize	Essent Energie Noord NV (e/g)	U	
Pekela	Essent Energie Noord NV (e/g)	Ubbergen	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Pijnacker	ENECO Energie (e/g)	Uden	Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
Poeldijk	Westland Energie Services B.V. (e/g)	Uitgeest	NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Purmerend	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)		NUON Noord en Zuid Holland (e); ENECO Energie Noord Holland (g)
Putten	REMU NV (e/g)	Uithoorn	Essent Energie Noord NV (e/g)
	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)	Urk	Essent Energie Noord NV (e/g)
R		Utrecht	REMU NV (e/g)
Raalte	Essent Energie Noord NV (e/g)		
Reeuwijk	ENECO Energie (e/g)	V	
Reiderland	Essent Energie Noord NV (e/g)	Vaals	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Reimerswaal	DELTA Nutsbedrijven (e/g)	Valburg	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
Renkum	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)	Valkenburg ZH	NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
Renswoude	REMU NV (e/g)	Valkenburg aan de Geul	Essent Energie Limburg BV (e/g)
Reusel-De Mierden	Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)		
Rheden	NUON Noord en Oost Nederland (e/g)		
Rhenen	REMU NV (e/g)		
Ridderkerk	ENECO Energie (e/g)		

Valkenswaard Essent Energie Brabant BV (e/g)
 Veendam Essent Energie Noord NV (e/g)
 Veendael REMU NV (e/g)
 Veere DELTA Nutsbedrijven (e/g)
 Veghel Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
 Veldhoven Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)
 Velsen NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Venhuizen NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Venlo Essent Energie Limburg BV (e/g)
 Venray Essent Energie Limburg BV (e/g)
 Vianen ENECO Energie (e/g)
 Vierlingsbeek Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)
 Vlaardingen ENECO Energie (e/g)
 Vlagtwedde Essent Energie Noord NV (e/g)
 Vleuten-De Meern REMU NV (e/g)
 Vlieland NUON Noord en Oost Nederland (e);
 Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)
 Vlissingen DELTA Nutsbedrijven (e/g)
 Vlist ENECO Energie (e/g)
 Voerendaal Essent Energie Limburg BV (e/g)
 Voorburg ENECO Energie (e/g)
 Voorhout NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Voorschoten NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Voorst NUON Noord en Oost Nederland (e/g);
 Essent Energie Noord NV (g)
 Vorden NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Vries Essent Energie Noord NV (e/g)
 Vriezenveen Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
 Vught Essent Energie Brabant BV (e); Obragas Holding NV (g)

W

Waalre Essent Energie Brabant BV (e); NV NRE (g)
 Waalwijk Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
 Waddinxveen ENECO Energie (e/g)
 Wageningen NUON Noord en Oost Nederland (e/g/sv)
 Warmond NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Warnsveld NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Wassenaar NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Wateringen Westland Energie Services B.V. (e/g)
 Waterland NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Weerselo Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
 Weert ENECO Energie Weert (e/g)
 Weesp NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Wehl NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Werkendam Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)
 Wervershoof NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 West Maas en Waal NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Wester Koggenland NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Westerbork Essent Energie Noord NV (e)
 Westerschouwen DELTA Nutsbedrijven (e/g)
 Westerveld Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g)

Westervoort NUON Noord en Oost Nederland (e/g/sv)
 Weststellingwerf NUON Noord en Oost Nederland (e); FRIGEM (g)
 Westvoorne ENECO Energie (e/g)
 Wierden Essent Energie Noord NV (e); Cogas (g)
 Wieringen NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Wieringermeer NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Wijchen NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Wijhe Essent Energie Noord NV (e/g)
 Wijk bij Duurstede REMU NV (e/g)
 Winschoten Essent Energie Noord NV (e/g)
 Winsum Essent Energie Noord NV (e/g)
 Winterswijk NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Wisch NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Wittem Essent Energie Limburg BV (e/g)
 Woensdrecht Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)
 Woerden REMU NV (e/g)
 Wognum NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Wormerland NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Woudenberg REMU NV (e/g)
 Woudrichem Essent Energie Brabant BV (e); Intergas nv (g)
 Wûnseradiel NUON Noord en Oost Nederland (e);
 Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)
 Wymbritseradiel NUON Noord en Oost Nederland (e);
 Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW (g)

Z

Zaanstad NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Zaltbommel NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Zandvoort NUON Noord en Zuid Holland (e);
 ENECO Energie Noord Holland (g)
 ENECO Energie (e/g)
 Zeederik NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Zeevang NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Zeewolde NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Zeist REMU NV (e); ENECO Energie Zeist en Omstreken BV (g)
 Zelhem NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Zevenaar NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Zevenbergen Essent Energie Brabant BV (e/g); Intergas nv (g)
 Zevenhuizen-
 Moerkapelle NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Zijpe NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Zoetermeer ENECO Energie (e/g)
 Zoeterwoude NUON Noord en Zuid Holland (e/g)
 Zuidhorn Essent Energie Noord NV (e/g)
 Zuidlaren Essent Energie Noord NV (e/g)
 Zuindert Essent Energie Brabant BV (e/g)
 Zutphen NUON Noord en Oost Nederland (e/g)
 Zwartewaterland Essent Energie Noord NV (e); NV RENDO (g)
 Zweeslo Essent Energie Noord NV (e/g)
 Zwijndrecht ENECO Energie (e/g)
 Zwolle Essent Energie Noord NV (e/g)

Energiebedrijf	T.a.v.	Adres	Postcode	Plaats	Tel.nr. voor vragen	Fax nummer
ENECO Energie	Afd. Energiepremie	Postbus 1014	3000 BA	ROTTERDAM	0800-0062	010-4575555
ENECO Energie Noord-Holland	Afd. Energiepremies	Postbus 1	1180 AA	AMSTELVEEN	020-5473485	020-5473325
ENECO Energie Noord-Oost Friesland	---	Antwoordnummer 45	9100 VB	DOKKUM	0519-298211	0519-298391
ENECO Energie Weert	Afd. Klantenzaken	Postbus 222	6000 AE	WEERT	0495-434810	0495-434892
ENECO Energie Zeist en Omstreken BV	Afd. Energiepremie	Postbus 69	3700 AB	ZEIST	030-6929434	030-6920653
Essent Energie Brabant BV	Afd. Regelingen & Adviezen	Postbus 222	5201 HA	's-HERTOGENBOSCH	0800-0073	073-8534322
Essent Energie Friesland NW-ZO-ZW	Afd. Energiepremie	Postbus 217	8600 AE	SNEEK	0515-428428	0515-428497
Essent Energie Limburg BV	Afd. Regelingen & Adviezen	Postbus 1107	6040 KC	ROERMOND	0800-0004	0475-354501
Essent Energie Noord NV	Afd. Subsidies	Postbus 5	7550 AA	HENGLO	0800-0330	038-8522400
Intergas nv	Afd. Voorlichting	Postbus 17	4900 AA	OOSTERHOUT	0162-481395	0162-462031
NUON Noord en Oost Nederland	Afd. Energiepremies	Antwoordnummer 2450	6800 VJ	ARNHEM	0900-0808	026-3243991
NUON Noord en Zuid Holland	Afd. Subsidies	Antwoordnummer 165	1800 VB	ALKMAAR	0900-1499	072-5145105
Nutsbedrijven Maastricht	Afd. Klantenservice	Postbus 1042	6201 MJ	MAASTRICHT	043-3505777	043-3505930
NRE Energie	Afd. Klantenservice	Postbus 2005	5600 CA	EINDHOVEN	040-2383810	040-2383183
NV Nutsbedrijf Haarlemmermeer	Afd. Klantenservice	Postbus 90	2130 AB	HOOFDDORP	023-5691233	023-5691200
NV ONS Energie	Afd. Energiepremie	Postbus 79	3100 AB	SCHIEDAM	010-6315758	010-6315920
NV RENDO	Afd. Subsidies	Postbus 595	7900 AN	HOOGVEEN	0528-297777	0528-297711
Obragas Holding NV	Afd. CRD	Postbus 300	5700 AH	HELMOND	0492-594888	0492-594992
REMU NV	Energie-premie-actie	Postbus 8134	3503 RC	UTRECHT	0900-0201	030-2975745
Westland Energie Services B.V.	Afd. Energiepremies	Postbus 1	2685 ZG	POELDIJK	0174-236742/762	0174-236501

Druk- en zetfouten voorbehouden

Uitgave in opdracht van EnergieNed Federatie van energiebedrijven. Vorm en druk: Coers & Roest, Arnhem.

16 VOORBEELDBRIEF AAN BEWONERS AANBOD EPA TOTAALPAKKET

De heer en mevrouw *Voorbeeldbrief*

Voorbeeldstraat 78

1589 PK Voorbeeld

Betreft: Voordelig en uniek aanbod om energie te besparen en uw woning comfortabeler te maken

Bijlagen: Folder actie en overzicht premies

Geachte heer en mevrouw *Voorbeeldbrief*,

Wilt u comfortabel wonen en toch besparen op energiekosten? Dan heeft gemeente *Voorbeeld* een zeer aantrekkelijk aanbod voor u tijdens de EPA-actieweken! De gemeente biedt u tijdens deze actie, die loopt van ..... tot ....., namelijk ondersteuning bij energiebesparing. Hoe?

U kunt nu via de gemeente een Energie Prestatie Advies (EPA) aanvragen. Een deskundige EPA-adviseur stelt dan vast hoe u de energiezuinigheid van uw woning kan verbeteren. Ook berekent hij wat de kosten hiervan zijn en welke besparingen het oplevert. Voor onder meer isolatie, energiezuinig glas, zonne-energie en efficiënte ketels zijn forse subsidies beschikbaar gesteld: de Energiepremie. Om het voor u nog aantrekkelijker te maken ontvangt u 25% extra subsidie op deze premies indien u eerst een EPA-advies laat uitvoeren. In de folder, die is bijgevoegd, leest u hoe dit in zijn werkt gaat.

De voordelen van de EPA-actieweken voor u op een rijtje:

- U krijgt een helder overzicht van de mogelijkheden om in uw huis het comfort te verhogen en energie te besparen.
- U krijgt een duidelijk beeld van de kosten en besparingen.
- Alles wordt voor u geregeld: selectie van betrouwbare en erkende bedrijven, aankoop van materialen, subsidieaanvragen, etcetera.
- Vooraf krijgt u offertes zodat u op uw gemak een doordachte beslissing kunt nemen.
- U betaalt minder aan energiekosten en heeft meer wooncomfort.
- Uw huis wordt meer waard.

Extra voordeel dus met het EnergiePrestatieAdvies: u woont comfortabeler, u kunt vele honderden euro's subsidie ontvangen, u krijgt 25% extra premie, u heeft een lagere energierekening en uw huis is klaar voor de toekomst! Aarzel dus niet en vul voor dag-maand-jaar de antwoordkaart in voor meer informatie of om u aan te melden voor de informatieavond. Of bel met de coördinator van de actie, tel. .... e-mailadres.....).

We rekenen op een succesvolle actie!

Met vriendelijke groet,

Wethouder milieu

Wethouder ruimtelijke ordening / volkshuisvesting

De burgemeester van *Voorbeeldgemeente*

17 VOORBEELD PERSBERICHT

Gemeente Voorbeeld start EPA-actieweken

De gemeente Voorbeeld organiseert de EPA-actieweken van .... tot .....

Tijdens deze weken krijgen huiseigenaren een aantrekkelijk aanbod: zij kunnen een EnergiePrestatieAdvies (EPA) voor hun woning laten opstellen. Een deskundige EPA-adviseur stelt vast hoe de energiezuinigheid van de woning verbeterd kan worden. Ook berekent hij wat de kosten hiervan zijn en welke besparingen het oplevert. De bewoners kunnen meteen offertes aanvragen bij erkende bedrijven die aan de actie meedoen. Om het de huiseigenaren zo makkelijk mogelijk te maken, worden ook de subsidieaanvragen voor hen geregeld. Voor onder meer isolatie, energiezuinig glas en efficiënte ketels zijn namelijk forse subsidies beschikbaar.

Veel kansen voor energiebesparing in de woningbouw

Voor energiebesparing in de bestaande woningbouw liggen de kansen voor het oprapen. Er is bijvoorbeeld in slechts 22% van de huizen vloerisolatie aangebracht en slechts in de helft van de woningen zijn de gevels en daken geïsoleerd. Met het huidige slooptempo zal in 2010 meer dan 98% van de huidige woningen nog staan. Om de beleidsdoelstellingen van de overheid te realiseren, zullen deze woningen in 2010 gemiddeld circa 20% energiezuiniger moeten zijn dan nu het geval is. Deze besparing kan door de toepassing van bestaande en bewezen technieken zoals isolatie worden bereikt. Het EnergiePrestatieAdvies is geïntroduceerd om de toepassing van deze technieken te stimuleren.

Wat is EPA?

EPA is een energiebesparingsadvies voor woningen, toegesneden op de bestaande woningbouw. Het EPA-advies bevat een overzicht van mogelijke energiebesparende maatregelen die voor de onderzochte woning relevant zijn. De EPA-adviseur geeft na een opname van de woning aan welke maatregelen het meest effectief zijn en wat de kosten en terugverdientijden zijn. De woningeigenaar krijgt zodoende inzicht in de huidige energiezuinigheid van zijn woning en in de mogelijkheden voor energiebesparing.

EPA wordt vergoed via de Energiepremieregeling die deel uit maakt van de *Wet belastingen milieugrondslag*. De energiepremieregeling komt er op neer dat huishoudens die energiezuinige apparaten kopen en/of energiebesparende voorzieningen in en aan hun woning (laten) aanbrengen een deel van de betaalde energiebelasting terugkrijgen. Het energiebedrijf geeft een vergoeding van 160 euro* voor de kosten van het door een EPA gecertificeerd bedrijf geven advies voor een woning. (*Per 1 juli 2002 is deze vergoeding 200 euro.) Als extra stimulant ontvangt de consument 25% extra premie op de Energiepremie voor de uitgevoerde maatregelen. Energiebesparing wordt dus dubbel beloond!

Wat gaat er gebeuren?

De gemeente Voorbeeld organiseert de EPA-actieweken in samenwerking met het energiebedrijf en met lokale en regionale erkende bedrijven. De actie start op .... met de uitvoering van de eerste EPA in de woning van de Wethouder Volkshuisvesting. Daarna ontvangen de bewoners van Voorbeeld wijk 1 en wijk 2 een brief waarin EPA onder aantrekkelijk voorwaarden wordt aangeboden. Etcetera.

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie kunt u bellen met de heer ... tel. .... Bewoners van gemeente Voorbeeld kunnen meer informatie over de EPA-actieweken verkrijgen bij ... tel. ....

18 VOORBEELD ARTIKEL OVER EPA

Gemeente Voorbeeld wijst bewoners op subsidies voor energiebesparing in woningen

Gemeente Voorbeeld gaat huiseigenaren stimuleren om energiebesparende maatregelen te nemen in hun woning. Voor energieadvies, isolatie, energiezuinig glas en efficiënte ketels zijn namelijk forse subsidies beschikbaar. Veel huiseigenaren zijn hier niet van op de hoogte. Door het organiseren van de 'EPA-actieweken' wil gemeente Voorbeeld de aandacht vestigen op de kansen die er liggen.

In de periode ... tot .... wordt het voor de bewoners van gemeente Voorbeeld zeer aantrekkelijk om hun woning te verbeteren. Het is dan namelijk mogelijk om via de gemeente een Energie Prestatie Advies (EPA) aanvragen. Een deskundige EPA-adviseur stelt na het doorlichten van de woning vast hoe de energiezuinigheid verbeterd kan worden. Ook berekent hij wat de kosten hiervan zijn en welke besparingen het oplevert. Hierbij houdt de adviseur rekening met het budget van de eigenaar.

Het energiebedrijf geeft een vergoeding van 160 euro* voor de kosten van het door een EPA gecertificeerd bedrijf geven advies voor een woning. (*Per 1 juli 2002 is deze vergoeding 200 euro.) Voert een woningeigenaar op basis van het advies een of meer maatregelen uit, dan ontvangt de woningeigenaar 25% extra premie op de subsidies die onder meer voor isolatie, energiezuinig glas en efficiënte ketels beschikbaar zijn. Energiebesparing wordt dus dubbel beloond!

De bewoners kunnen meteen nadat het advies gereed is offertes aanvragen bij de erkende bedrijven die aan de actie meedoen. Om het de huiseigenaren zo makkelijk mogelijk te maken, worden ook de subsidieaanvragen voor hen geregeld. Niets staat dus woningverbetering meer in de weg. Samenvattend bieden de EPA-actieweken voor woningeigenaren de volgende voordelen.

- Een helder overzicht van de mogelijkheden om in hun huis het comfort te verhogen en energie te besparen.
- Een duidelijk beeld van de kosten en besparingen.
- Klantvriendelijke ondersteuning: selectie van betrouwbare en erkende bedrijven, aankoop van materialen, uit handen nemen van subsidieaanvragen, etcetera.
- Lagere energiekosten
- Waardeverhoging van het huis.

Wat gaat er gebeuren?

De gemeente Voorbeeld organiseert de EPA-actieweken in samenwerking met het energiebedrijf en met lokale en regionale erkende bedrijven. De actie start op .... met de uitvoering van de eerste EPA in de woning van de Wethouder Volkshuisvesting. Daarna ontvangen de bewoners van Voorbeeld wijk 1 en wijk 2 een brief waarin EPA onder aantrekkelijk voorwaarden wordt aangeboden. Etcetera.

Achtergrond: overheid wil kansen voor energiebesparing in de woningbouw benutten

Voor energiebesparing in de bestaande woningbouw liggen de kansen voor het oprapen. Er is bijvoorbeeld in slechts 22% van de huizen vloerisolatie aangebracht en slechts in de helft van de woningen zijn de gevels en daken geïsoleerd. Met het huidige slooptempo zal in 2010 meer dan 98% van de huidige woningen nog staan. Om de beleidsdoelstellingen van de overheid te realiseren, zullen deze woningen in 2010 gemiddeld circa 20% energiezuiniger moeten zijn dan nu het geval is. Deze besparing kan door de toepassing van bestaande en bewezen technieken zoals isolatie worden bereikt. Het EnergiePrestatieAdvies is geïntroduceerd om de toepassing van deze technieken te stimuleren.

20 VOORBEELDPRESENTATIE GEMEENTE

Hieronder twee voorbeelden van dia's uit de voorbeeldpresentatie; de volledige (PowerPoint)presentatie is verkrijgbaar via <http://www.epadesk.nl>

Energie Prestatie Advies (EPA)

Wat is een Energie Prestatie Advies?

Een advies op maat voor energiebesparende maatregelen in en aan de (eigen) woning.

- Voor eigenaren (bewoners) van bestaande woningen
- Bouwvergunning afgegeven voor 1998

Nog even dit

Vergeet de informatie niet!

Bedankt voor uw aandacht
en
wel thuis

